

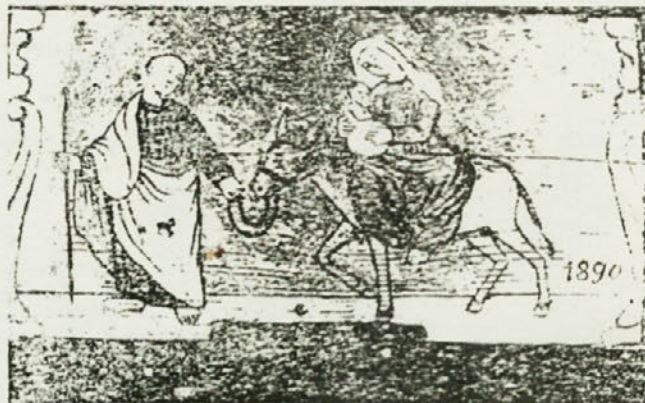
Vipavski glas št. 26

— december '93

Našim krajanom namenjam za božične in novoletne praznike naslednje voščilo:

"Slava Bogu na višavah in na zemlji mir ljudem."

Za dan samostojne Slovenije nam je naš občan, star 88 let, poslal naslednje želje in čestitke:

SAMOSTOJNI SLOVENIJI

Slava naj Sloveniji klije,
blagor bod' povsod doma,
vso naj sonce jo obsije,
da bo bogata in srečna Slovenija.
Naj jo čuva in varuje vsemogočna božja roka,
kakor čuva vsaka mati svojega otroka.

Uredniški odbor

VSEBINA :

<i>Iz naše preteklosti</i>	
<i>Največja bitka Rimljanov pri Frigidu</i> stran 2
<i>Nekaj podatkov iz zgodovine Vipave</i> stran 5
<i>Skupaj smo iskali naše korenine</i> stran 9
<i>Pesniška beseda v našem kraju</i>	
<i>Janez Krhne /1884-1958/</i> stran 12
<i>Popotna dogodivščina</i> stran 16
<i>Uspela planinska prireditev</i> stran 17
<i>Za dom in družino</i>	
<i>Luč razsvetljuje</i> stran 20
<i>Pred roditeljskim sestankom</i>	
<i>Izziv in upanje</i> stran 21
<i>Miklavževo v Vipavi</i> stran 22
<i>Morda še ne veste</i> stran 23
<i>Odmevi</i>	
<i>Rock divjanje</i> stran 23
<i>Vipavski trgatvi ob rob</i> stran 24
<i>Pleve in drobtine</i> stran 25
<i>Vremensko poročilo</i> stran 27

Na naslovni strani:

Missorium cesarja Teodozija I., srebro, premer 24 cm. Ob cesarju sta upodobljena sovladarja Arkadij in Valentinjan II., ob njih stoje njihovi vojščaki z bojno opremo. Ta pladenj je bil izdelan ob priliki decenija, desete obletnice vladanja 388. leta.

Āstni! Vam za novo leto
Srĉno pozdravilo.
Da bi leto zdaj priĉeto
Res vsem srĉno bilo.

Da bi mir se in prijaznost
Zopet k nam vrnila.
Nezaupnost in bojznost
Bratov ne muĉila.

Da bi trudnemu zemljaku
Sreĉa zasijala,
Da bi delavcu-teŹaku
Kruheka podala.

To so moje gorke Źelje,
Letos, kakor lani -
Vse Āstite prijatelje
Mili Bog ohrani!

Da ne bi Źkodila moĉa
Źitu in soĉivju,
Da ne bi roŹljala toĉa -
Konec bil nalivju!

Da bi trtici premili,
Źe nehala - "smola",
Da po nji bi ne trosili
Źepla "vitriola".

Da bi fantom in dekletom
Hranilo poŹtenje,
MoŹem, Źenam, tastom, zetom,
Vdovcem - potrpljenje.

Da zverine urni strelci
Mnogo bi pobili,
Da bi pridni rokodelci
Mnogo prisluŹili.

Da skopilo bi skopuhe
Uniĉilo spodtike,
Da odkrilo bi goljufe
Brez Āsti, olike.

Da bi bilo leto mlado
Vsemu ljudstvu vŹeĉno,
Mu delilo hrano rado
Dobro, zdravo teĉno.

Bodi torej leto zalo!
Blagra znanovalec,
Upam, da i meni dalo
BodeŹ kaj - pod palec.

NAJVEČJA BITKA RIMLJANOV PRI FRIGIDU

Smo pred tisoč šeststo letnico strahotnih bojev Rimljanov pri nas, med vzhodom in zahodom, med kristjani in pogani. Znano je, da je potekal zadnji veliki boj pred razpadom mogočnega rimskega imperija ravno pri nas. Ta del Vipavske doline in tudi druga področja so bila takrat zelo redko naseljena, pa še ta z manjšimi naselji. Od sedanje Ajdovščine (FLUVIO FRIGIDO ali MUTATO CASTRA) do današnjega Ogleja (AKVILEIA) ni bilo večjih naselij in še ta so bila zgrajena po večini za zavarovanje ter oskrbo magistralne ceste AKVILEIA-EMONA, zato ni bilo možnosti za daljše vojskovanje. Močno utrjeno taborišče Castra ni moglo nuditi odpora in zaščite pred sto tisoči vojščaki Teodozijeve vojske. Zaradi mnogoštevilne armade vojščakov, po ocenah poznavalcev tedanjih razmer je padlo na deset tisoče bojevnikov, je bila težavna oskrba s hrano in orožjem, še posebno naj bi veljalo to za sto tisočo Teodozijevo vojsko, ki je bila precej oddaljena od svojega zaledja.

EVGENIVS

- branilec pri FRIGIDU (Vipavi) in poraženec.

Zemonski grič je bil zelo pomembna strateška točka v tem boju. Prav tako so bili pomembni sosednji griči in strme vzpetine ob cesti. Najprej so prihajale izvidnice na konjih, tem so sledili ostali konjeniki, ki so predstavljali hitro udarno moč napadalcev. V eni roki so držali meč ali sulico in v drugi ščit, sledili so jim pešaki s kopji, suličarji, lokostrelci ter za njimi pretež. Sulica je spadala takrat med pomembnejše

orožje. Zato naj omenim, da so rimski vladarji upodobljeni na svojih novcih s sulico na rami; to lahko vidimo vse do petega stoletja. Tudi FLAVIUS THEODOSIUS I., takratni vrhovni poglavar in organizator krščanske vojske, ki je upodobljen na denarju, ima ob svoji desni strani pod glavo sulico.

THEODOSIUS I.

- napadalec in zmagovalec v bitki pri FRIGIDU.

Prvi del bitke pri FRIGIDU (Vipavi) se je končal v korist Evgenijeve vojske. Bilo je mnogo mrtvih, po večini Teodozijevih vojščakov. Zgodovinarji menijo, da je bilo padlih okrog deset tisoč. Kolo sreče se je v Teodozijevo korist obrnilo v drugem delu. Pomagala jim je tudi močna burja, ki je pričela sunkovito pihati iz smeri Cola in Bele, od koder so prihajali v boj Teodozijevi vojščaki. Obračala je kopja in puščice braniteljem. K razpletu je pripomogla tudi izdaja iz nasprotnega tabora. Tako so Teodozijevi krščanski bojevniki v dveh dneh slavili zmago nad Evgenijevimi pogani.

Zmotne so trditve nekaterih piscev te usodne bitke, da so se boji odvijali v enem kraju. Bojno polje naj bi bilo ob cesti AD PIRUM - CASTRA (Hrušica-Ajdovščina), in se je nato raztegnilo od Hrušice proti Beli, Vrhpolju, Vipavi in po zgornji Vipavski dolini. Zadnji boji naj bi se končali v smeri proti Ajdovščini in še nekaj dlje. Tam je bil zadnji poraz Evgenijeve vojske. Vrhovnega poglavarja, cesarja Evgenija so prijeli Teodozijevi vojščaki, ga uklenili in za tem usmrtili na bojnem polju 6. septembra 394. leta.

Bitke pri Frigidu se je udeležil poleg Teodozija tudi njegov mlajši sin, ki je bil takrat še desetleten deček. Po delitvi cesarstva je postal FLAVIUS HONORIUS, prvi cesar zahodnega rimskega cesarstva in bil na prestolu od 395.-423. leta.

HONORIUS, sin TEODOZIJA

- poznejši prvi vladar zahodnorimskega cesarstva

Boje so vodili najboljši poveljniki obeh vojskujočih se strani. Izid boja pri Frigidu je krojil svetovno zgodovino in za tem Rim ni bil več v tako mogočnem sijaju kot nekoč v daljnji preteklosti. Bil je izčrpan od tega spopada, to pa je napravilo ugodna tla za poznejše napade in osvajanja Barbarov na Rimske province in na Apeninski polotok.

Oglejmo si поблиže vladarje tistega časa, ki so bili prisotni na bojnem polju FRIGIDA (Vipave), kjer se je odločala prihodnost Rimskega imperija.

EVGENIUS (Evgenij 392-394). Po smrti Valentina II. 392. leta je ostal prazen prestol zahodne polovice cesarstva preko tri mesece, dokler ni 22. avgusta ARBOGASTES (Arbogast), poganski vojskovodja Evgenija spravil na prestol. Evgenij je bil iz dobre družine, prvotno učitelj retorike in gramatike.

Arbogast je imel močan vpliv na oblast v zahodnih provincah, toda Evgenij ni bil dovolj močan po karakterju, da bi se uprl Arbogastovemu hotenju. Teodozij je nasprotoval, da bi Evgenij postal cesar, ker se je bal, da bo postal lutka v rokah barbarskega generala in dopustil izvajanje njegovih pravil.

Leta 394. je prišel v Italijo Teodozij in pregnal vse svoje nasprotnike v bitki pri Frigidu. Evgenij je bil poražen in usmrčen. Nekaj dni pozneje pa

je Arbogast, ki je zbežal v bližnje planine, naredil samomor.

FLAVIUS TEODOSIUS I. MAGNUS (Teodozij I. veliki 346-395). Zahodni cesar GRACIAN (375-383) je februarja 379 povišal dotedanjega španskega vojskovodja Flavia Teodozija v Vzhodnega rimskega cesarja. Teodozij I. je bil zadnji cesar, ki mu je še enkrat uspelo združiti celotno rimsko cesarstvo. Odbil je zahodne Gote od Carigrada, vendar jim je moral dodeliti naselitev v Ilirijo.

Cesar Teodozij I., ki je 391. leta priznal krščanstvo za državno religijo, ni priznal Evgenija za novega zahodnega cesarja. Pred svojo smrtjo januarja 395. leta v Milanu je dokončno razdelil enotni Rimski imperij na vzhodno in zahodno področje, ki ju je izročil svojim sinovoma ARKADIUSU in HONORIUSU. Starejši Arkadij je postal avgust na vzhodu, Honorij pa avgust na zahodu.

HONORIUS (Honorij 395-423) je bil mlajši sin Teodozija I., rojen 384. leta in povišan v avgusta. Po smrti Teodozija I. 395. leta v Milanu je Honorij prišel na prestol v zahodni polovici cesarstva, toda resnična moč je bila v rokah njegovega skrbnika STILICHA (Stilihona), s čigar hčerko se je pozneje poročil.

Obdobje vladarja Honorija je priča začetka dokončnega zrušenja Zahodnega Rimskega cesarstva. Pritisk Barbarov na rimske meje je postal vse večji in končno je 406. leta množica barbarov po večini vandalov prešla Rhine in sprožila plaz uničenja.

GALA PLACIDIA,

hči Teodozija I., poročena s gotskim knezom Atulfom, pozneje cesarica, drugič poročena, soproga KONSTANCIA III.

Tudi Vizigoti so ves ta čas grozili Italiji, toda njih je Stilihon zadrževal do 408. leta, ko je bil ta general usmrčen zaradi intrige. Potem je bila Italija prepuščena na milost in nemilost ALARCIUSU (Alariku), ki je bil vodja Vizigotov.

Honorij je ostal nemočen v Raveni. Med tem so Goti trikrat napadli Rim in ga avgusta 410. leta dokončno porazili. Alarik je umrl istega leta in nasledil ga je ATAULF, ki je vladal od 410.-415. leta, kralj zahodnih Gotov, naslednik svojega svaka Alarika. Pod njegovim vodstvom so šli zahodni Goti leta 412. iz Italije v Galijo. Leta 414 se je ta oženil s Galo Placidijo.

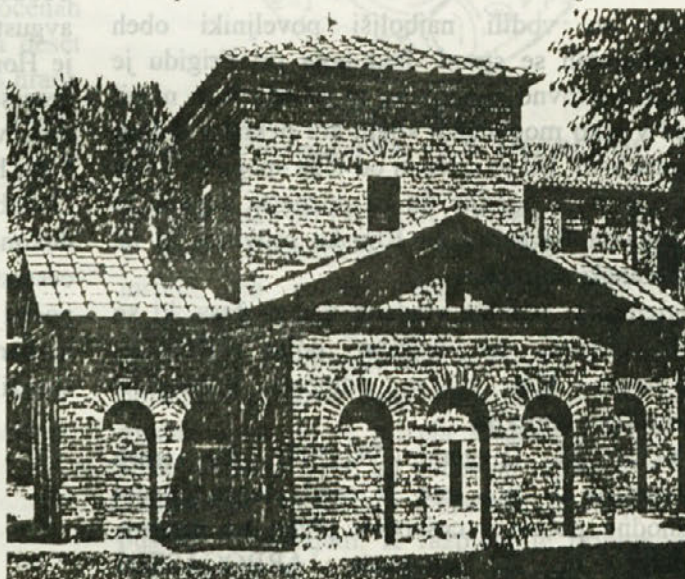
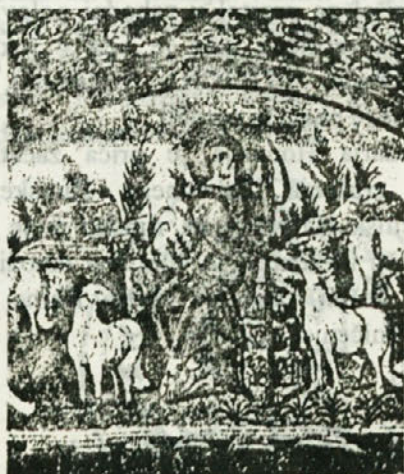
Po smrti Arkadija 408. leta v Bizancu ga je nasledil na prestolu njegov še mladoletni sin kot Teodozij II. Leta 423. je umrl cesar Honorij. Ker za njim ni bilo nobenega potomca, so se za prazen prestol znova začeli prepiri. Končno je Teodozij II. postavil sina Gale Placidije za cesarja Valentina III.. Gala Placidija pa je postala regentinja v času njegove mladoletnosti.

ARCADIUS,

starejši sin Teodozija, cesar vzhodnega cesarstva

V tej več kot šeststoletni dobi pod rimskimi vladarji, od 173. leta pr.n. št. do 476. leta n.št., ko je razpadlo zahodno rimsko cesarstvo, so naši kraji spadali pod njihovo oblast. Nato so se za divjimi napadi Barbarov tod naselili Slovani, naši predniki in njihovi potomci smo po burni preteklosti ostali tu vse do današnjih dni.

Desno: Mavzolej Galle Placidie. V notranjščini je sarkofag cesarice same, njenega drugega moža Konstancija III. in Valentinjana III. Levo: Dobri pastir, mozaik iz mavzoleja Galle Placidije.

- **AUGUSTUS**; po latinsko vzvišeni, ta častni naslov je nastal po cesarju GAIUSU IULIUSU OCTAVANUSU AVGUSTUSU.
- **RHINE**; Rhein (Rain), reka Ren, ena največjih in najpomembnejših rek, ki izvira v Švici in teče v dolžini 1320 km.
- **GALA PLACIDIA**; Gala Placidija (388-450) hči cesarja Teodozija I. ali sestra Honorija. Njen mavzolej se nahaja v Raveni, notranja dekoracija je v mozaiku in spada med najznamenitejše te vrste.

Viri: David R. Sear: Roman Coins and their values, London 1974

Franc Cerovšek

NEKAJ PODATKOV IZ ZGODOVINE VIPAVE

Vipava (pred 130 leti še Ipava) je starodavna naselbina, pozidana ob izviri nastajajoče reke, ob rodovitnem polju. Izvir reke je bil privlačen kraj, kjer je plemič, verjetno zemljiški gospod, postavil svoj grad na mestu, od koder je zlahka nadziral promet po dolini, kajti reko je bilo možno prebroditi samo ob njegovem gradu, saj mostov ni bilo. Od te dejavnosti je nedvomno imel zakonito ali nezakonito korist. Ta grad je stal med Tabrom in Podskalo. Prvi znani lastnik je bil baron Baumkirchner. Ni znano, od kdaj je bil lastnik, niti to, kdo je grad postavil in kdaj. Poimensko je prišel v zgodovino en sam član te vipavske družine, ker se je s svojimi dejanji močno proslavil, o čemur govori naslednji biografski opis:

BAUMKIRCHNER

Andrej Baumkirchner, baron in glavar v Bratislavi, rojen 1420. leta v Vipavi. Zaradi svoje postave (bil je izredno velik in močan) in predrznosti je veljal za slovitega junaka. Bil je prijatelj Erazma Predjamskega (Logar-Lueger). Cesarja Friderika III. je dvakrat rešil; prvič, ko sta Vitovec (češki plemič, poveljnik oddelkov celjskih grofov v bojih s Habsburžani) in Einzinger oblegala dunajsko Novo mesto (1452), drugič pa leta 1462. Baumkirchner je bil nestanovitnega značaja; v službo je stopil k temu, kjer se je nadejal večjega dobička, tako je prišel na stran celjskega grofa Ulrika. Ko je kasneje spet prestopil na Friderikovo stran in se zanj bojeval, mu cesar uslug ni poravnal, zato se je izkušeni poveljnik najemniških čet postavil na čelo nezadovoljnih plemičev in se je bojeval proti deželnemu knezu. Cesarju Frideriku je napovedal vojno, ko se je ta mudil v Rimu. Zasedel je razna mesta in trge na Štajerskem (med temi Maribor, Sl. Bistrico, Konjice, Fűstenberg, Wildon). Vojski, - medtem je cesar organiziral svojo najemniško vojsko - sta strahovito uničevali podeželje (polja, vinograde, plenili živino). Pri Fürstenfeldu je 1496. leta premagal cesarjevo vojsko. Cesar se je moral na pritisk notranjeavstrijskih stanov z Baumkirchnerjem pogoditi in pristati na plačilo odškodnine njemu in njegovim najemnikom v višini 14.000 goldinarjev. Baumkirchner je tudi dobil od cesarja pravico kovati svoj denar. Da bi Friderik lahko zbral tolikšno vsoto denarja, je moral razpisati dodatne davke, ti pa so zaradi splošnega opustošenja dežele počasi dotekali in Baumkirchner je uvidel, da mu cesar dolga ne bo mogel izplačati, zato je začel snovati nov upor. Iz bojazni pred tem ga je cesar dal poklicati v Gradec, da bi se pobotala, a ga je kljub dani besedi o prostem odhodu dal prijeti in obglaviti.

Literarno živi v slovenskem ljudskem izročilu. O njem tudi govori balada Klativitez (I. Menart).

HERBERSTEIN

Povsem verjetno je, da se je v gradu na griču (sedaj Stari grad) naselil Herberstein, ko je Andrej H. iz Ljubljane za sina Lenarta kupil posestvo v Vipavi od Sachsa 1470. leta. Lenart Herberstein je bil poročen s sestro Erazma Predjamskega (Logar-Lueger), katerih tretji sin Sigismund-Žiga je slaven v svetovnem merilu. Naj bo omenjeno, da je Lenartov svak Erazem bil 1484. leta ubit v nezavzetnem gradu Jama po nalogu cesarja Friderika III., deloma zato, ker je branil Baumkirchnerja (po Valvazorju), v resnici pa zato, ker se je zvezal proti cesarju z Matijo Korvinom (kraljem Matjažem), ogrskim kraljem (tedaj je pod Ogrsko spadala vsa bližnja Hrvaška) in mu omogočal vojaške pohode proti c. Frideriku ter se sam lotil razbojništva v cesarjevo škodo.

Družina slovečih Herbersteinov, štajerskih plemičev, ki so izpričani vsaj že v 12. stoletju, se je v več panogah uveljavljala po raznih deželah ter imela močne stike tudi s Slovenci. Njihov rodni grad je ob štajerski Bistrici pri Gleisdorfu, torej na teritoriju, ki je danes nemški. Na Slovenskem so imeli več dominijev. Po nekem viru so bili H. Slovenci s priimkom Herbe.

LANTHIERI-LANTIERI

Ugledna goriška plemiška družina, katere daljnji prednik je bil v letu 673 znan kot osmi langobardski vojvoda Furlanije. Wintherus L., markiz iz Istre, se je 932. leta bojeval proti Benečanom. V letih 934/35 se je udeležil viteškega turnirja za izpopolnjevanje v rabi orožja, ki se je vršil v Magdeburgu na Saksonskem, za najuglednejše evropske družine. Lanthieri so nosili naslov di Paratico po gradu, zgrajenem 1007. leta v severni Italiji. Njihov grb iz te dobe je zlat polmesec z zvezdo v modrem polju. 1370. leta so dodali v zgornji polovici grba črnega orla v zlatem polju. Cesar Henrik VIII. jih je imenoval za grofe Romanje.

Anton II. Lanthieri se je 1465. poročil s hčerjo Andreja Baumkirchnerja, slovitega vojskovodje iz Vipave, ki je bil obglavljen v Gradcu 1471. leta. Taisti Anton II. je postal lastnik gradišča in nekaterih zemljišč v Vipavi in tako začel goriško vejo rodu.

Anton III. je leta 1505. kupil zemljišča in palačo Schönhaus pri goriškem mestnem obzidju, tik vzhodnih mestnih vrat (ob prihodu na prvi trg z naše strani levo). Leta 1513 je cesar Maksimiljan I. potrdil Lanthierijem fevdalne pravice in jim priznal plemiški predikat Schönhaus. Gašperju I. je med leti 1528/29 nadvojvoda Ferdinand podelil fevdalne pravice na rihemberškem in vipavskem gospostvu, ki je obsegalo tudi Hrušico in Nanos. Skupno so imeli grofje Lanthieri podrejenih 36 občin.

Frideriku I. in njegovim naslednikom je cesar Ferdinand III. leta 1642 naklonil plemiški naslov: grof sv. rimskega cesarstva Lanthieri di Paratico, baron Schönhaus, gospod Rihemberka in Vipave ter Baumkirchturma (Baumkirchnerjev stolp). Dobil je pravico do dopolnitve grba, poleg že navedenih znakov je dodal še tigra, ki drži gorjačo med šapami. V začetku XVII. stoletja so grofje Lanthieri sezidali nov grad pri izviru Vipave, zraven ostankov Baumkirchnerjevega gradu. Okrog leta 1550. pod cesarjem Maksimilijanom II. je bil grad Tabor utrjen v protiturško zgradbo. Nasproti tega so 1669. leta zgradili palačo in okoli 1683. na Zemonu dvorec Belvedere. Ko se je **Ivan Gašper I.** poročil z grofico Lucrezio iz goriške plemiške družine Edling, je pridobil grad in posestvo Tabor leta 1656. Rodbina Lanthieri je globoko posegla v življenje slovenskih ljudi v krajih, kjer so izvrševali sodno oblast.

Friderik I. je bil deželni glavar (1624-42), poveljnik goriškega plemstva in polkovnik oklopnikov (kot zvečine tudi nasledniki). Zavzemal se je za znižanje mitnin in da bi Gorica dobila škofa. Njegova žena Doroteja della Torre se je odlikovala s svojim junaštvom med beneškim obleganjem Gradiške (1616).

Franc I. s posebnimi odličji cesarja Leopolda I. je uspešno branil deželne meje proti Benečanom.

Anton V. je ustanovil 1651. leta tovarno papirja in predilnico v Ajdovščini. Leta 1660 je sprejel v Vipavi **CESARJA LEOPOLDA I.** Leta 1665. se je odpravil na Dunaj z namenom, da bi preprečil prodajo obč. zemljišč, ker bi zmanjšanje pašniške površine negativno vplivalo na gospodarsko stanje kmetov. Pri **Francu Antonu I.** je 1727. leta dalj časa gostoval v vipavski palači komediograf Carlo Goldoni (ital. spominska plošča v njegov spomin je bila po zadnji vojni odstranjena). Njegov brat

Friderik III. se je bojeval proti Turkom 1693. leta ob strani zmagovalca, legendarnega vojskovodje Evgena Savojskega, o katerem poje istodobna narodna pesem, in bil imenovan za generala bojišča. (Letos je Slovenija praznovala 300 letnico zmage, dosežene ob močni udeležbi slovenskih čet). Leta 1728. je sprejel v Vipavi **CESARJA KARLA VI.**

Friderik IV. se je udeležil sedemletne vojne in dosegel na bojišču čin maršala.

Franc Anton II. je marca 1782. leta v svoji goriški palači s postankom v vipavski palači sprejel **PAPEŽA PIJA VI.,** ko je potoval na Dunaj. Napoleon ga je imenoval za predsednika goriške gubernije (1807).

Veja goriških -(vipavskih) grofov Lanthieri je s smrtjo **Karla Friderika** 5.2.1910 izumrla in je prešla z možitvijo hčere Karla Friderika na barona Hermana von Levetzow-Lanthieri-ja.

KRITIČNE UGOTOVITVE

Glede:

Baumkirchnerjevih ruševin

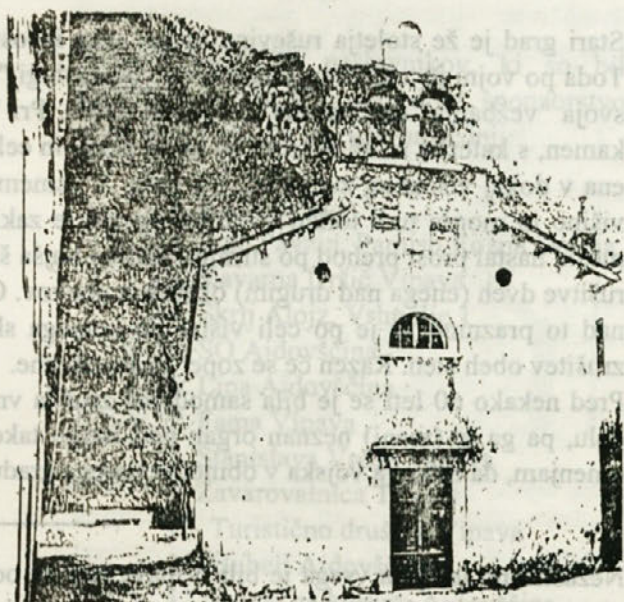
Ostanki Baumkirchnerjevega gradu, mogočno zidovje, visoko do 10m, stoječe na levem bregu malega, tedaj dokaj zaokroženega "jezerca", je pred vojno nam mladim, o tem še nepoučenim, burilo silno fantazijo in ugibanja, o namenu stavbe - gradu. Ugibali smo, kdo je v njem živel, kdaj naj bi nastal, zakaj se je spremenil v ruševino.

To zidovje iz davne preteklosti polno romantike je dajalo čudovito ozadje Podskali in hkrati pričalo o tisočletni zgodovini tega kota Vipave.

Tega, za Vipavo tako značilnega zidovja že kakšna tri desetletja ni več. Morda je izginilo celo z uradnim pristankom. Škoda je celo dvojna: prva (usodna) zaradi odstranjenega zidovja, druga (popravljiva), ker je odstranjevalec del ruševin uporabil za krčitev vodne gladine kar za nekaj metrov v širino in mnogo več v dolžino. Uporaba te, vodni gladini iztrgane površine, je neestetska in močno kazi videz tega dela Podskale. Lahko se domneva, da bi že grofje Lanthieri, lastniki ruševin, te odstranili, če bi smatrali, da kazijo Podskalo.

Cerkve sv. Marka

Letnica, kdaj je nastala, ni znana. Vsekakor pa je bila Vipava s to cerkvijo pražupnija. Te pa so se ustanovljale v 10. do 11. stoletja in bi bila ob rušenju stara vsaj 900 let !! Služila je našim prednikom kot župna cerkev do izgraditve nove sedanje cerkve sv. Štefana 1556. leta. Od tedaj je bila desakralizirana in prepuščena v druge necerkvene namene. Pa se je po vojni pojavil, kot tedaj marsikje, funkcionar NOO, entuziast za odstranjevanje starega in odločil, da se jo podre in uporabi kot kamnolom za gradnjo združnega doma (Opomba: v tej sv. Marka cerkvi je nekoč pridigal reformator Primož Trubar). Kot se je tedaj spodobilo je bilo treba to delo opraviti udarniško, ob čim večji udeležbi tržanov.

Fotografija iz leta 1903.

Lipica

Je kod narava ustvarila kaj lepšega, kot je v našem trgu, kar med domovi, izvir Lipice, ta čudoviti biser narave? Izpod sive skale, temelja strmemu Plazu, trajno, brez presaha, dokaj visoko kipeče vdira močan vodni tok iz globin v beli dan. Kako jo krasi, tik nad izvirom v skalo vkleščeno, zgubano pritlično deblo lipice (morda črni gaber?), ki s svojo vedno sveže zeleno, gosto krošnjo senči nje gladino, tja čez stopnični dostop, kjer se more zajemati blagodejno, skoraj ledeno pijačo (aquam salus)!

Tega čudovitega Božjega stvarstva, poklonjenega prav nam, tržanom Vipave, ki so ga naši predniki vzorno negovali in cenili ter so si ga domači kot tuji obiskovalci, poleg drugih naših zanimivosti radi ogledovali ... NI VEČ, ZA VSELEJ ! Tega ni bila kriva kakšna elementarna nesreča, marveč samovolja človeka, ki si je nedovoljeno prilastil pravico, da seže s svojo zločinsko roko po tem biseru - punčici našega očesa! Do tega dejanja ni imel NIKOLI NIHČE nobene pravice, nikakršen odbor, nobena oblast!

Pa je bila žrtev Lipice za mlekarno morda neogibno potrebna? Ne, žrtev Lipice je bila **popolnoma neutemeljena in neupravičena!** Spričo toliko drugih uporabnih izvirov, eden je celo bliže mlekarni, ob kapelici sv. Janeza Nep., ta bi njenim potrebam nedvomno zadostoval. Toda hoteli so prav Lipico, morda namerno, ne glede na možne drugačne rešitve, ki bi sicer utegnile biti morda za malenkost dražje. Na mestu Lipice imamo sedaj neopazno zmanjšan pritok (zaradi porabe mlekarne), in je postal nujno zlo kanalizacije s kaj klavnim izgledom.

Arhiv Vipavskega sodnega okraja

Ogromen, v več stoletjih nakopičen, skrbno hranjen arhiv sodnega okraja v Vipavi je bil še znatno po vojni v celoti uničen. Bil je enostavno zmetan v narastlo (reko) Vipavo. Ali si je sploh mogoče predstavljati obseg te škode, ki je bila **namerno** povzročena. Ta arhiv je zajemal skoraj celotno 16. stoletje, pa vse do ukinitve sodnega okraja po ital. zasedbi, torej polna štiri stoletja, in je obsegal sodne, zemljiške, pravne, kulturnozgodovinske, kazenske in še mnogotere dokumentacije o ljudeh, naših prednikih, Vipavcih in seveda prebivalcih celotnega okraja. Nezaslišano, kakšno barbarsko početje.

Stari grad

Stari grad je že stoletja ruševina in kot taka izpostavljena, normalno, zelo počasnemu razpadanju. Toda po vojni je začel razpadati hitreje po zaslugi "naše" JLA. Vojska je na starem gradu opravljala svoja "vežbanja" dan na dan in leto za letom. Pri "vežbanju" z okopi jim je bil dobrodošel klesan kamen, s katerim so se oskrbovali kar z zidov in celo utrdbnih stolpov. Nastale so tako široke vrzeli, ena v dokaj visokem, zunanjem SV zidu. V samem jedru pa je bilo podrto kakih 8m ali več zidu v višino in morda tudi toliko v širino. Ta zid je zaključeval obrambno zidovje. Tako je tudi na tem mestu nastal prost prehod po strmini. Veliko hujša škoda je prizadejana zidovju v južnem delu zaradi rušitve dveh (enega nad drugim) okenskih obokov. Okenski odprtini sta se združili v eno samo, stena nad to praznino se je po celi višini do kotnega sklepa druge stene široko razklala, tako da preti zrušitev obeh sten. Razen če se zoper to kaj ukrene.

Pred nekako 60 leti se je bila samodejno zrušila vnanja plast celotnega najvišjega zidu v severnem delu, pa ga je (meni) neznan organ pod Italijo takoj popravil in postavil v prvotno stanje. Pri tem omenjam, da njihova vojska v območje starega gradu ni zahajala.

Nezaslišano je, česa vsega je bila Vipava (trg že od 13. stoletja) v vsem povojnem času oropana, v glavnem "po zaslugi" zakonodajne in lokalne oblasti, ki je omogočala tovrstno anarhijo oziroma vandalizem. Končno naj se tržani vprašamo, kaj je od zgodovinsko in tudi sicer najpomembnejšega kraja med Ljubljano in Gorico sploh še ostalo? Ali je morda bil namen določenih krogov, da se izbriše sleherna sled zgodovinskosti Vipave? Česa takega pa nobena civilizacija več ne pozna razen na našem jugu.

Pa še slučajno odkrit drobec:

"Frančišek Jakob Kovačič, tržan vipavski in prisednik trškega sveta, se je odlikoval v protibeneških vojnah z nastajanjem cesarske vojske v Vipavi. Njegov sin Matej je bil mitničar na cesarski mitnici na Colu pri Vipavi, am Prerdt. Cesar Leopold I. ga je povzdignil v plemiški stan 1667. leta."

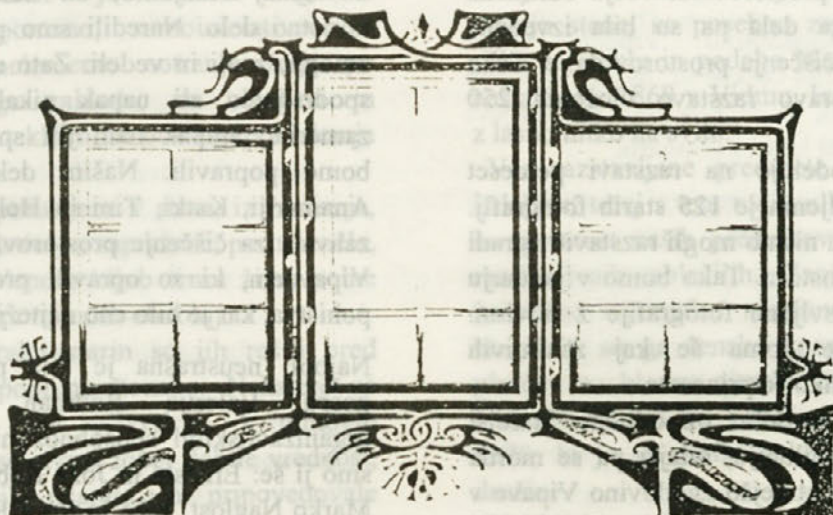
Col = Zoll: trošarina, /dac/ carina

am Prerdt = Podvelb?

Viri: Biografski leksikon Goriške Mohorjeve družbe in Ljubljanske matice

Vinko Premrl

SKUPAJ SMO ISKALI NAŠE KORENINE

Našli smo jih, jih očistili, popisali in razstavili. Tako pripravljene lahko vidimo na razstavi, ki smo jo odprli 8. oktobra 1993. Ob otvoritvi je bila krajša kulturna slovesnost, kjer je sodeloval z ubranim petjem naš mladinski pevski zbor Sv. ŠTEFAN iz Vipave in učenci OŠ "Drago Bajc" iz Vipave. Z lepo besedo nas je po razstavi vodila umetnostna zgodovinarica Anamarija Stibilj. Razstavo je odprl dr. Janez Bogataj, znani slovenski etnolog in zbranim spregovoril o pomenu naše kulturne dediščine. Na otvoritvi je bilo več kot sto ljudi, med njimi smo opazili tudi umetnostnega kritika gospoda Janeza Mesesnela s soprogo.

V tipični kuhinji prejšnjega stoletja niso pozabili ponuditi pravih domačih dobrot: polento z ocvirki, prave domače klobase in kruh z domače krušne peči, štrudelj, flancate,... Po dobro opravljenem delu so si nazdravili dr. Janez Bogataj ter dva od sodelavcev pripravljene razstave.

Izmed štiridesetih naslovnikov, ki so bili naprošeni za finančno pomoč oz. sponzorstvo, so se nam prijazno odzvali naslednji:

1. KS Vipava
2. Ivan Pavzin, Pamiso Rožna Dolina
3. Kavarna Uršič Vipava
4. Škrlj Alojz, Vrhpolje 1
5. SO Ajdovščina
6. Lipa Ajdovščina
7. Fama Vipava
8. Stanislava Vrčon Vipava
9. Zavarovalnica Triglav
10. Turistično društvo Vipava
11. Hubelj Ajdovščina
12. Zavod za kulturo Ajdovščina

Največjo podporo sta dala KS Vipava in podjetje Pamiso iz Rožne doline. Podporo z brezplačnimi storitvami pa so nudili še:

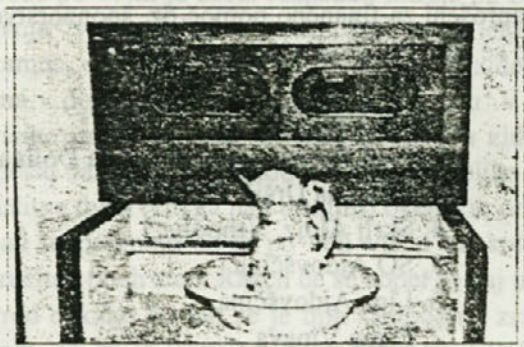
1. Drogerija Trošt Vipava
2. KZ Vipava
3. Knjigarna "Črtica" Vipava
4. Zmago Stegovec
5. Peter Skapin
6. Osnovna šola Vipava
7. Julka Kobal, Ajdovščina

Strokovno so nam pri razstavi pomagali Lucijan Bratuš, akademski slikar, Miloš Marc, oblikovalec, Brane Jazbar, likovnik in Anamarija Stibilj, umetnostna zgodovinarica.

Zbrani denar v višini 124.000 SIT smo v glavnem porabili za direktne materialne stroške obnove prostorov ter večja obrtniška dela. Vsa druga dela pa so bila izvedena brezplačno; od čiščenja prostorov dalje. Tako je bilo v pripravo razstavo vloženih 250 delovnih ur.

S predmeti sodeluje na razstavi petdeset družin. Razstavljenih je 125 starih fotografij. Žal vseh zbranih nismo mogli razstaviti zaradi pomanjkanja prostora. Tako bomo v januarju zamenjali razstavljene fotografije z novimi. Tisti, ki imate doma še kaj zanimivih fotografij, jih lahko še prinesete.

Ocene razstave so dobre oz. odlične. Starejši se vanjo bolj poglobijo, mlajši pa se morda prvič spoznajo s starejšo zgodovino Vipave v fotografijah. Obiskovalci pravijo, da jim nudi domačnost, jih ogreje, ko zagledajo na fotografijah znane obraze iz preteklosti.

Eden lepših primerkov je tudi stara pomivalna posoda.

Vsem, ki ste nam zaupali svoje predmete, nam nudili finančno ali strokovno pomoč, opravili razne storitve brezplačno, iskrena hvala. Hvala tudi vsem pridnim in dobrim rokam, ki so spekla čudovita peciva za otvoritev.

Dr. Bogataj je vse razstavljeno pecivo fotografiral ter posnel razstavo.

Posebna zahvala družinam Perhavec, Poniž, Kebe, Butinar-Grabrijan, Cerkvnik, Premrl in Štefin, ki so za razstavo dale največ predmetov.

Vsi, ki smo delali in zbirali material, smo to počeli z veseljem, ljubeznijo in prepričanjem, da nekaj rešujemo, da delamo dobro in koristno delo. Naredili smo pač, kakor smo zmogli, znali in vedeli. Zato nam morebitnih spodrseljajev ali napak nikakor preveč ne zamerite, ampak nam jih sporočite, da jih bomo popravili. Našim dekletom Alenki, Anamariji, Katki, Tini in Heleni še posebna zahvala za čiščenje prostorov, pa tudi tistim Vipavcem, ki so opravili prevoz in prenos pohištva, kar je bilo eno najtežjih fizičnih del.

Najbolj neustrašna je bila pri organizaciji gospa Valerija Rodman z izrednimi organizacijskimi sposobnostmi. Pomagali pa smo ji še: Ernesta in Jože Kebe, Miloš Marc, Marko Naglost, Jože in Robi Rodman, Matija Puc, Jurij Roba, Stane Fabčič, Oskar Ferjančič, Marta in Milan Žvokelj, Alojz Peljhan, Andrej in Romana Pavzin, Vera Poniž, Marjan Volk, Simon Rodman in podpisana. Veliko razstavljenih predmetov pa je moralo skozi skrbno obdelavo restavratorja Marjana Rodmana.

Vsem (navedenim, pa tudi ostalim) ki so sodelovali pri organizaciji razstave, najlepša hvala!

Razstava bo odprta do marca 1994. Zavarovalnica Triglav je kot sponzor dodatno zavarovala predmete na razstavi. Upamo, da jo obiskovalci zapuščajo s prijetnimi občutki in zadovoljstvom, da je Vipava pokazala svojo bogato kulturno dediščino.

Želja krajanov Vipave pa je, da bi ti prostori še naprej služili stalnim ali občasnim razstavam, torej, da bi v njih dobila Vipava svojo galerijo, morda Mesesnelovo. Zato to idejo, misel in željo prepuščamo novim ljudem, ki bodo vodili občino Vipavo.

Po otvoritvi razstave so svoje prispevke zanjo namenili še: gospod Rajko Koritnik, gospod Jože Virant, Trgovina "Zlata" Vipava in gospod Marjan Fabčič.

Vsem iskrena hvala.

Magda Rodman

Anamarija Stibilj je o razstavi napisala oceno, ki jo objavljamo v celoti:

Skupina Vipavcev je začutila bogastvo preteklosti. Spontano, samoiniciativno, z zagonom in neizmerno notranjo željo po odkrivanju tega zaklada, po obuditvi in predstavitvi preteklosti, so odšli na pot iskanja svojih korenin.

Našli so jih; potisnjene v stran, iz življenja, na kašče in podstrešja, zaprašene, porumenele, strohnjene ... Vendar kljub temu žive, polne skrivnosti in čara minulih obdobij.

Vipavski zbiralci starin so jih rešili pred propadom in popolno pozabo. Nekatere so očistili, druge celo restavrirali. V njihovih skrbnih rokah so stvari zopet dobile vrednost, zasijale so, jih očarale in pripovedovale marsikaj že pozabljenega.

Odkritja svojih korenin so kot začasno zbirko razstavili v Kebetovi hiši v Vipavi in so na ogled vsako soboto in nedeljo od 13. do 18. ure.

Vstopila sem, da bi spoznala in občudovala njihovo preteklost.

Skozi lesena dvokrilna vrata s kamnitim portalom, na katerem so vklesane črke IHS, letnica 1859 in kot okras še vinjete, sem prišla v slovensko, še več, vipavsko hišo, ki se mi je razodela kot posoda življenja. V njej je ustvarjeno med hišo in razstavljenimi eksponati, saj ti živijo z njo, so del nje, kajti prineseni so v tipično okolje in ne v na novo ustvarjeni razstavni prostor.

Ko se preko veče, po kamnitem stopnišču vzpenjamo v zgornje prostore, nam posebno vzdušje pričara že svetloba, ki prihaja skozi okno z gartrami. V nadstropju naše zanimanje pritegnejo kuhinja, spalnica, dnevna soba in soba, v kateri so razstavljeni različni predmeti. Oprema prostorov od pohištva, tekstila, slik, fotografij, posodja in okraskov, nas popelje v čas, ko je bilo naše področje pod Avstro-Ogrsko oziroma Italijo. Starost razstavljenih eksponatov sega od leta 1720 (lesena skrinja) pa vse do leta 1943 (le dve fotografiji). Najbolj pa je zastopano preteklo stoletje. Iz tega časa najdemo otroški voziček, pleten iz šibja, premično stranišče, pisalno mizo, kolovrat, krušno mizo - mentrgo . . . Izredno lepo je ohranjena spalnica zakoncev Katarine in Bogomirja Perhavec, poročenih leta 1890,

narejena v stilu bidermajer. Med slikami, ki krasijo stene, so posebno zanimive nabožne slike na steklu in podoba Matere božje, ki je nastala leta 1868 v Vidmu. Izvezena je ročno, z lasno nitko na svilo.

Vse razstavljene predmete odlikuje ročna izdelava, torej s tem tudi unikatnost. Pridnost in spretnost naših prednikov se kaže tudi v razstavljenih oblačilih. Zanimiv je plet - nekakšno ogrinjalo, narejeno iz volnenega blaga, ki so ga ženske uporabljale namesto plaščev za hladne zimske dni. Občudujemo lahko tudi svileno poročno obleko iz leta 1870, ki jo je nosilo dekle iz Petrovčičeve družine.

Veliko je spodnjega perila, ki so ga skrbne ženske roke delale na prelomu stoletja. Tu so še ročno vezani prti, rjuhe, zavese, brisače, kvačkana posteljna pregrinjala.

V času pred prvo svetovno vojno so se dekleta v vipavski osnovni šoli učila tudi ročnih del. O tem pričajo tukaj predstavljeni vzorci za kvačkanje in pletenje. Pri šivanju so si ženske pomagale s šivalnimi stroji. Ta, ki je tu razstavljen, je bil krstno darilo otroku, rojenemu ob koncu prejšnjega stoletja. Posebno dekorativnost dajeta železnemu podstavku ob straneh vgrajena medaljona z upodobitvijo Krištofa Kolumba. Prav tak medaljon, le manjši, je na samem šivalnem stroju. Razstavljen pa je tudi ročni stroj za šivanje v miniaturo, ki je bil v rabi prejšnje stoletje.

Vipavci so tkali tudi blago. Okrog leta 1900 je nastala pletena rjuha z monogramom, narejena iz domače preje.

Želja po znanju jih je vodila v različne kraje. Na fotografiji Kmetijske šole z Grma pri Novem mestu, iz leta 1898, najdemo tudi Vipavca.

Mlekarsko šolo v Bohinju pa je leta 1912 obiskoval oče Abramov z Nanosa. O tem priča fotografija. Preteklost se včasih le prenese v sedanost - od tu namreč izhaja ime Nanoški sir.

Poleg gospodarskega in kulturnega, je bilo tu tudi društveno življenje zelo bogato. Iz časa okrog leta 1907 sta nastali fotografiji Marijine družbe, tako ženskih kot tudi moških članov.

Vipavski Orli pa so se leta 1910 na taboru, ki so ga imeli v Logu, fotografirali v svojih značilnih oblačilih - uniformah.

Bogato dokumentarno vrednost ima fotografija pročelja cerkve sv. Marka zgrajene okrog leta 1100, ki je bila ob Lanthierijevi palači, a so jo žal leta 1947 podrli.

Kebetova hiša nam s svojimi razstavljenimi eksponati ne govori le o kulturi bivanja v preteklosti. Z njo so povezane tudi znane vipavske osebnosti. Na prelomu stoletja se je v družino Uršič, ki je v njej živela, od Zavetnikov pri Sanaboru priženil Josip Petrovčič. V letih 1908 do 1929 je bil župan in kot zaveden Slovenec odigral pomembno vlogo.

Pesniška beseda v domačem kraju

JANEZ KRHNE

/ 1884 1958 /

Janez Krhne je pravi ljudski pesnik naše Vipave, kjer mu je sonce, vino in prijetna družba vedno burilo pesniškega duha. Janez je bil eden izmed desetih otrok Krhnetove družine. Oče je bil zidar. Mati je zgodaj ovdovela in ostala sama z otroki. Kljub veliki revščini je vse otroke spravila k poklicu. Sama je gojila sviloprejke, da je kaj zaslužila. Tudi Janez se je izučil za kletarja. Do italijanske okupacije naših krajev je bil kot

V hiši je našla prostor tudi županova spalnica, saj je bil Bogomir Perhavec tudi vipavski župan in od leta 1906 - 1910 celo poslanec Deželnega zbora Vojvodine Kranjske.

Kebetova hiša nadaljuje svoje bogato poslanstvo. Nekoč prijazna domačija, nato gostilna, trgovina, čitalnica, posojilnica in hranilnica (v času fašizma so bile vse te dejavnosti zatrite), se nam danes predstavlja kot muzej. Združuje in ohranja preteklost, njeno kulturno bogastvo, lepe umetnosti, duh časa...

Tu je duša naših korenin, tu se duhovno bogatimo, od tu črpamo za sedanost in prihodnost.

To bogastvo pustimo zanamcem. To je najboljša dediščina.

Anamarija Stibilj

zastopnik podružnice Vipavske kleti v Pragi. Od leta 1918-1920 je opravljal službo občinskega "dacarja". Od leta 1920 pa je bil vseskozi gostilničar v Vipavi.

Pesnikovati je začel že kot otrok v ljudski šoli. Kot deček je bil za pastirja pri Hrovatinovih. Takrat je moral zgodaj vstajati in zaželel si je petelina, da bi ga budil. Zato je njegova prva pesem posvečena petelinu. Komaj dvajset let star je bil imenovan za načelnika vipavskih gasilcev. Njim je posvetil znano gasilsko pesem.

Janez Krhne je bil zelo družaben človek, sploh pa je bilo včasih v Krhnetovi gostilni veselo, živahno in vedno se je tam kaj dogajalo. Tako je imel pesnik priliko, da je v družbi zasukal pesniško misel. Svoje pesmi je pisal sprotno, priložnostno, na papir, les, sode. K njemu so zahajale tudi znane osebnosti, kot so pesnica Lili Novy, pisatelj in pesnik Tone Seliškar, literarni zgodovinar Anton Slodnjak. Ob vsakem takem obisku je Krhne napisal obiskovalcem svoje stihe.

Žal njegova pesniška zapuščina ni še zbrana in urejena. Posamezne njegove pesmi so bile

objavljene v raznih koledarjih in gasilskih vestnikih. Še vedno pa živijo med ljudmi, ki jih znajo na pamet in z njimi ohranjajo tudi spomin na domačega pesnika Janeza Krhneta.

PETELIN

Ko bi jaz solde imel,
da bi jih dau, kamor bi htel.
Kupil bi si petelina,
to bi zame bila zverina.

Mati bila bi vsa vesela,
pridnega bi sina imela,
vstajal bi na prvi klic,
poln kotel bi bil oblic.

V šoli jaz v prvi klopi
sedel bi - to se zastopi.
Učitelju bi nada bil,
kjer bi se zgodaj jaz učil.

STARI GRAD NAD VIPAVO

Vravec čivka okrog hiše,
mrzel veter zunaj piše.
Glava moja v mrzli sobi,
čudne misli ona drobi.

Skozi okno gledam gori
nad Vipavo stari grad,
kjer nekdanj je vse po volji
veselje užival le graščak.

Grad se ruši in razpada,
kakor danes vsaka stvar,
ki s krivico je zidana,
tku je nima le nikdar.

Čas pa bi že bil, da bi njegovo pesniško besedo zbrali in jo v celoti predstavili v zbirki. Za objavo sem izbrala pesmi: *Petelin, Denar, Med kosci in Stari grad nad Vipavo.*

Magda Rodman

MED KOSCI

Na polju, na polju med kosci,
oj, tam je veselje zame.
Kjer dekleta, hlapci in kosci
si čisto veselje dele.

Najprej jo reže hlapec,
za njim jo dekle trosi,
na češnji pa vrabec
zasvira jim gosli.

Obrni, obrni se hlapec,
te dekla videt želi,
še zjutraj je ona prisegla,
da mož boš edini njej ti.

Najprej jo reže vrabec,
jim s petjem krajša čas,
zvečer pa dekli hlapec
poljub da na obraz.

DENAR

Denar, denar je granka stvar,
jaz ljubil te ne bom nikdar.
Z denarjem lahko vse se kupi,
na zemlji tej ti majhni upi.

Oh, koliko jih je svetov,
neizmernih jih še sto rodov,
pa vendar sonce jih obseva
in brez denarja jih ogreva.

PRISPEVEK K ANEKDOTI O JANEZU KRHNETU

V VG številki 23/93, je bila objavljena anekdota o nastanku neke pesmi, katere avtor je Janez Krhne. Bil je to lep sestavek, ki mu je sledila še dotična pesem. Pri branju le-te pa sem takoj spoznal, da gre za dogodek, kateremu sem bil tedaj sam priča.

Da, nastajanja te pesmi se jasno spominjam, čeravno se je dogodilo daljnjega leta 1941. In prav ta objava anekdote me je izzvala, dasiravno v povsem nepomembni zadevi, da jo kot "priča" dopolnim z njenim dejanskim, nenavadnim potekom, kar po mojem opravičuje ta zapis.

Ker nastajanje omenjene pesmi ni potekalo ravno briljantno, opominjam bralca, da ima ocenjevati, če bi naj to hotel, dokončno izdelano pesem, takšno, kakršna je bila objavljena, kajti pričujoča je bila, kot lahko spoznamo, le osnova zanjo.

Bil sem tisto zimo nekaj mesecev doma, sicer pa neizprosno stalni soldat. Na sv. Vincenca večer (22.1.) smo se nekako slučajno znašli v nekem hramu. Bilo nas je menda šest in med nami tudi Janez Krhne, z namenom, da bi mi, ob tako redki priložnosti nazdravili h godu.

Časi so bili zelo vznemirljivi, pa se je za razliko od vsakodnevnih upravičenih tožb in bojzani marsikatero reklo, da smo bili kar prijetno razpoloženi razen Krhnetu. Bil je ves čas molčeč, nekako zamišljen, dokler ni iznenada, med živahnim kramljanjem dal znak, da bi nekaj povedal: "Veste kaj, jaz bom zdaj zložil eno pesem Jožetu na čast in bo v pol ure izdelana". S to kratko izjavo so bile takoj vse niti pogovorov pretrgane. Zares ta človek ni sledil pogovorom, kako bi sicer mogel nenadoma sprožiti tako nezaslišano

misel, nas pa nekako prisiliti, da bi sledili dolgočasnemu kovanju rim, pa čeprav samo pol ure. To je ena, druga pa, kako more nekdo ignorirati jublanta, da namesto njega, kot bi bilo normalno pričakovati, počasti s pesmijo med nami soudeležene Jožeta? Morda je v svoji morebitni raztresenosti pozabil, kdo je pravzaprav godovnik? Da bi zamenjal imeni, ni verjetno, saj smo se vendar dodobra poznali! No, iz tega presenečenja se hitro zavem, da napoved ni karsibodi, to bo vendar doživetje, priče bomo nastanku nove, še neslutene pesmi, nedvomno kratke, pa vendar .. Sicer pa so bile meni pesmi malo mar, če ne še slabše, saj so me bili vsa ta leta domače šole dovolj naučili z njimi, ko sem se jih moral naučiti na izust. Učitelj-em (icam) se nobena pesem ni zdela pretežka, predolga, nikoli jih ni bilo preveč.

Moja razmišljanja je pretrgal pesnik, ki je že stal s kredo v roki ob sodu in pričel po njem pisati. Ko je roko odmaknil, smo lahko brali: "Jože, pojdi tja na njivo, tam zemljo dobro si oglej ...". Tu je bila potrebna pauza, ki se je nategovala in raztezala. Biti smo morali tiho, da bi ne motili njegove zbranosti. Po malem nas je pričela zalezovati bojazen, da mu pesniški navdih ja ne bi tako grdo zatajil. Ne, nič takega se ni zgodilo; pesnik se je nenadoma zbral, očitno je našel pravo nit in nadaljeval pisanje nadaljnjega verza: "populi tam koprivo in pšenici prostor dej!"

Bravo! Pohvala je bila zaslužena. Nekdo je pripomnil, da kopriv po njivah sploh ni, pa smo to nepomembnost zavrnil. Torej: pesem je uspela, rok zanjo pa je bil za petkrat prekoračen.

Vinko Premrl

Iz Ljubljane smo prejeli pismo g. Martina Silvestra:

Spoštovani!

Gospa Francka Ferjančič mi je poslala tri številke vipavskega glasila s prošnjo, da bi poslal še kaj v zvezi s svojim starim očetom Radoslavom, nekdanjim animatorjem čitalniškega življenja v Vipavi. Vse, kar mi je (bilo) dosegljivo, sem poslal. Kot "zanimivost" naj omenim, da se ni ohranilo niti eno pismo, ki so mu ga poslali drugi. Med I. svetovno vojno se je neki književnik oglasil v Vipavi in so mu vse izročili (menda Rudolf Maister, kot je trdila zdaj že pokojna teta).

Čisto po naključju pa sem našel pesem vipavskega ljudskega pesnika Vlada Premruja, ki je leta 1965 v čikaški PROSVETI objavil pesem "Oj, Vipava", polno spominov in hrepenenja po vrnitvi. Po vsej verjetnosti ta Vlado ni Vladimir (Lado), ki ga omenja Primorski slovenski biografski leksikon. Če pesem še ni bila objavljena v Vipavskem glasu, to vsekakor zasluži.

Septembrska številka je v celoti zanimiva. K prvemu članku bi pripomnil le to, da je ameriški predsednik Roosevelt ob napadu Italije na bivšo Jugoslavijo zagotovil popravek krivične meje. Glede vipavske železnice pa tole: Oče mi je zatrjeval, da so bili proti gradnji železnice tudi kmečki prevozniki. Čudim pa se, da vojaštvo ni doseglo podaljška od Ajdovščine do Vipave.

OJ, VIPAVA

Kakor Sava je Vipava
hči Slovenije gora.
Pa pogledajte in povejte
kdo Vipavo res pozna?

Mrzla reka, ki odteka,
da pridruži Soči se;
nje dolina, vsa dolžina,
krasna je, ko zacvete.

Trg s Podskalo, kjer pristalo
mного žejnih je med potom;
čaja vina pogasila
žejo je pred njih odhodom.

Na sprehode v krog prirode
borovna nas je vabila:
kvorčkov vonj nam prav zastonj
vdihati je dovolila.

Na "stari grad" tržan se rad
podal je v prostem času,
da dolino pod Planino
videl je v vsem nje krasu.

Od kje prišel, kako dospel
je "turški hrast" v Vipavo?
Uganka ta, nerešena,
še danes beli mojo glavo.

Vas Gradišče rad obišče
vsak tržan spomladi;
ker črešnje tam zorijo vam
prav zgodaj po navadi.

Vse praznike zvonar nam je
"na turnu" pritrkaval.
Zvonov napev in njih odmev
vsakogar je zabaval.

Za Binkošti smo romarji
hiteli v višavo,
pod jelkami, med cvetkami,
Jerumenu v slavo.

Veliko noč smo vsi nekoč
svečano preživeli.
Ko zadonel je zvon vesel,
smo "žeganje" načeli.

Pekarice so potico
za Božič nam napekle;
a gospodar je vina dal,
da so besede tekle.

Na Šmarne dni zahajali
tržani v Log so k maši;
za pot nazaj so od nekdam
krepčali se pri polni čaši.

Pol ure le, pa pride se
v Zemonsko vasico;
stoji tam grad, kjer nekdam rad
sprehajal grof se je z grofico.

Kakor v sanjah, v Budanjah
hodim po zelenem vrtu,
ko viselo, dozorelo,
sadje je v vsakem vrtu.

Vrhopoljska vas ima svoj glas:
tam "nafe" se rodijo;
v Dupljah "pej", to vsaki "vej":
tam žabe žvrgolijo.

Večerni hlad je na pomlad
prebudil pevce nam obile,
na vseh straneh, v goščavah vseh,
so pesmi slavčkov se glasile.

Kukavica, plaha ptica,
kuka, ko gor sonce gre;
prepelica pet-pedika,
kadar košnja se prične.

Vse brzice in "krnice",
od izvira dol po brvi,
so studena domovina
lipanov in pa postri.

Kaj pa kleni, tolsti leni,
kje vse mrene se držijo?
To ribič ve, v Močilnik gre,
pa se v petek vsi gostijo.

Lože, Goče, Slap in Manče
trte so domovina.
Po bregovih, na drogovih,
tam goje prežlahna vina.

Trgatve čas je bil za nas
in vso dolino veselica.
Veselo vse v vinograd gre,
kjer trta je kraljica.

Kaj pa vince iz dolince,
kje se zbralo je jeseni?
V hladnih hramih kmetov samih,
v sodih ob kamniti steni.

Če kdo zapel je rad vesel,
Vipavec je gotovo.
Če na večer je čas imel,
je rekel kako novo.

Col, Planina, vmes dolina
od Šembida dol do Šturja:
ko zapiha, brez oddiha
tam divja vipavska burja.

Kadar Bela pridrvela
je z Vrhpolja v strugi ozki;
bosopete dece vnete
ni zdržalo le na mosti.

Ko sem odšel, sem s sabo vzel
spomine lepe in obile;
da spet nazaj se vrnem v raj,
so vedno moje želje bile.

VLADO PREMUR

* * *

POPOTNA DOGODIVŠČINA

Naš vipavski rojak, pok. Rafael Premrl, ki je bil sicer vse do šolanja in ves čas službovanja zdoma, je vendar, čim pogosteje je mogel, prihajal izza tedaj nepojmljive razdelitvene meje v svoj rojstni kraj in dom. Bil je velik ljubitelj svoje slovenske domovine in jo je zato prekrizžaril s svojim razmajenim avtom ter zasledoval vse kraje in vasice od srednje Istre do Mure in čez, od morja, Krasa pa po vsej Sloveniji in Koroški, kjer je še slovenska beseda in kjer je že davno ni več, ter tamkajšnjem delu Štajerske. Poznal je povsod vse ceste in cestice ter poti, komaj še uporabne za vožnjo. Posebno rad je zahajal v gorske predele, še zlasti med Julijce, katerih vrhove je najraje gledal izpod svojih nog in zviška strmel v krasoto svoje dežele.

Razumljivo, da je pri teh križarjenjih prišel do novih znancev in prijateljev, ki jih je z veseljem obiskoval. Kdor pa dosti potuje, lahko tudi marsikaj doživi, tako prijetnega kakor tudi neprijetnega. No, slednjega je bil v glavnem obvarovan. Pa četudi bi ne bilo tako, je v človekovi naravi, da se rad spominja nenavadnih, vendar prijetnih dogodkov, nasprotno pa zanemari.

Nekoč, morda še v prvem desetletju po vojni, ko se je vračal z enega takih potovanj, se je namenil mimogrede obiskati prijatelja v Otaležu in ko je bil že blizu vasi, je moral

vozilo ustaviti ob precejšnji gruči ljudi, ki so stali kar čez cesto in nič ni izgledalo, da bi se hoteli odmakniti vsaj toliko, da bi peljal mimo in prišel v vas. Izstopil je, da bi to dosegel, pa vidi, da se mu približuje nekaj mož. Za hip ga je spreletelo: ta blokada s tolikimi ljudmi, tuja evidenčna tablica vozila in svež spomin na še nedavne, podobne, tudi usodne primere. Ta preblisk pa je hipoma izginil. Možje, kar prijaznih izrazov, so ga sprejeli z zdravo, tovariš in mnogimi rokovanji. V tem prvem presenečenju je preslišal, s katerim nazivom ga pozdravljajo. Takoj pa so mu pričeli, cela gruča hkrati, eden čez drugega razlagati. Dozdevalo se mu je, kot da bi mu očitali neko veliko zamudo, če ne še kaj hujšega. Ničesar ni razumel; kaj neki hočejo od njega, zakaj mu celo očitajo? V tej zmedi jim je komaj dopovedal, da ima tu v vasi opraviti obisk pri prijatelju. Zastrmeli so se vanj, kot da bi se mu zmešalo. Ampak, tovariš spet je preslišal naziv, to boste morali vendar opraviti po prireditvi in pomislite na svojo veliko zamudo ter na naveličanost udeležencev zaradi čakanja. Sploh pa je treba, da nemudoma nastopite in otvorite prireditve .. in začeli so se z njim vred pomikati po s svežo mehkoto obloženi poti proti vse bolj slišnemu mukanju živine. Šele sedaj se mu je posvetilo, da je žrtev zamenjave osebe; morebiti je

pravemu močno podoben? Tudi mu je postalo jasno, za kakšno prireditve gre. Razmišljal je, kaj naj ukrene. Naj pusti, da ta kmetijska prireditve propade, ali naj zaigra vlogo, kot jo od njega terjajo živinorejci? Vdal se je temu čudnemu naključju in sklenil sodelovati. Bil je zelo prilagodljiv in veselega značaja. Porazov ni poznal, vendar se je tokrat zanašal, da bo morebiti dovolj njegova prisotnost. Gredeč, ga je njegov spremljevalec prosil, naj bi zaradi zapoznelosti preskočil prvo točko programa, ki predvideva njegov priložnostni strokovni govor in naj bi prešel takoj na drugo točko: ocenjevanje in nagrajevanje živine, v kateri bi seveda imel kot strokovnjak odločilno besedo. O Bog, je pomislil, kakšna sreča, da nisem prišel že poprej; toda ocenjevanje ne odpade in morda še kaj. Pomislil je, koliko ve o tej "zaupani" mu vlogi in si je bil kot profesor povsem drugih ved na jasnem. Saj ni, da bi teh velikih domačih živali ne poznal: krave, voli, teleta, celo bika: rogata glava spredaj, dolg rep zadaj; vse pa muka, - od krav se pridobiva mleko, od drugih pa ne. Na jasnem si je bil, da mu poleg rutine strokovnjaka manjka še vse

osnovno in višje znanje v tej stroki. Toda on bi ne bil Rafael Premrl, če bi ga to bogve koliko motilo.

In tako je tudi bilo. Najbolj tvegano opravilo ocenjevanja mu je začuda potekalo kar strokovno, saj mu ni bilo posebno težko odbrati od lepega lepšega in najlepšega primerka ob upoštevanju nujenih karakterističnih podatkov. Z izidom - oceno so se prisotni poznavalci v večini primerov strinjali, oziroma je do tega prišlo ob "dodatni kontroli" z opravičilom, da so oni, nasprotno od njega, ki je moral hiteti, prišli do pravih konstatacij že ob predhodnih preudarjanjih. Končno je sledilo slovesno polaganje vencev na primare in je bila s tem njegova zadolžitev opravljena.

Moral se je posloviti, kajti dan se je že močno nagnil k večeru, čeprav so ga zelo vabili, naj še ostane z njimi. Odpravil se je proti domu, ne da bi še utegnil na obisk k prijatelju. Med potjo je premišljeval o enkratni dogodivščini, s katere potekom je bil popolnoma zadovoljen in mu je bil porabljeni čas v posebno veselje oz. užitek.

Vinko Premrl

USPELA PLANINSKA PRIREDITEV

Na lepo jesensko nedeljo, 10. oktobra 1993 smo planinci iz PD Vipava pripravili proslavo ob 90-letnici društva. Za prireditveni prostor smo si izbrali plato pod Gradiško Turo. Ob dveh popoldne se je proslava začela. Na proslavi je bilo prisotno veliko število ljudi, tako domačinov kot gostov iz prijateljskih planinskih društev Sežane, Ilirske Bistrice in obalnih planinskih društev. V kulturnem programu so sodelovali cerkveni pevski zbor Sv.Štefan iz Vipave pod vodstvom Damijane Božič, Otroški vrtec Vipava. Slavnostni govornik je bil g.Otmar Črnilogar. Na proslavi je bil tudi podpredsednik PZS g.Jože Stanonik. Najzaslužnejšim članom društva so bila podeljena priznanja PZS. Ciril Skapin in Nada Kostanjevič sta prejela srebrna častna znaka PZS, bronaste častne znake pa je prejelo 9 članov društva. Podeljena pa so bila tudi društvena priznanja. Ob jubileju društva

je postal g.Otmar Črnilogar častni član Planinskega društva Vipava.

Po kulturnem programu so domači godci pokazali svoje znanje ter veselo zaigrali na svoje instrumente. Za mladino ter tudi za starejše mladince smo pripravili šaljive igre z nagradami. Igre so bile zanimive ter polne smeha, saj so morali tekmovalci skakati v vrečah, nositi žogico na žlici v ustih, odvijati bombone z zaprtimi očmi. Moški in ženske so se preizkusili v vlečenju vrvi. Rezultat je bil neodločen, saj so bili tako močni, da so vrv strgali. Ostali so pokramljali o svojih doživetjih v planinah ter o drugih rečeh.

Iz slavnostnega govora g.Otmarja Črnilogarja sem izbral nekaj odlomkov: "Devetdeset let življenja - bodisi človeka bodisi društva - je čas, ki ga kaže praznovati z jubilejem. V tolikšnem času je tudi Planinsko društvo Vipava nabralo dejanj in doživetij, ki narekujejo, da se za hip ustavimo, se ozremo

na prehojeno pot in vedrih ter ponosnih lic dvignemo čaše za nazaj in za naprej.

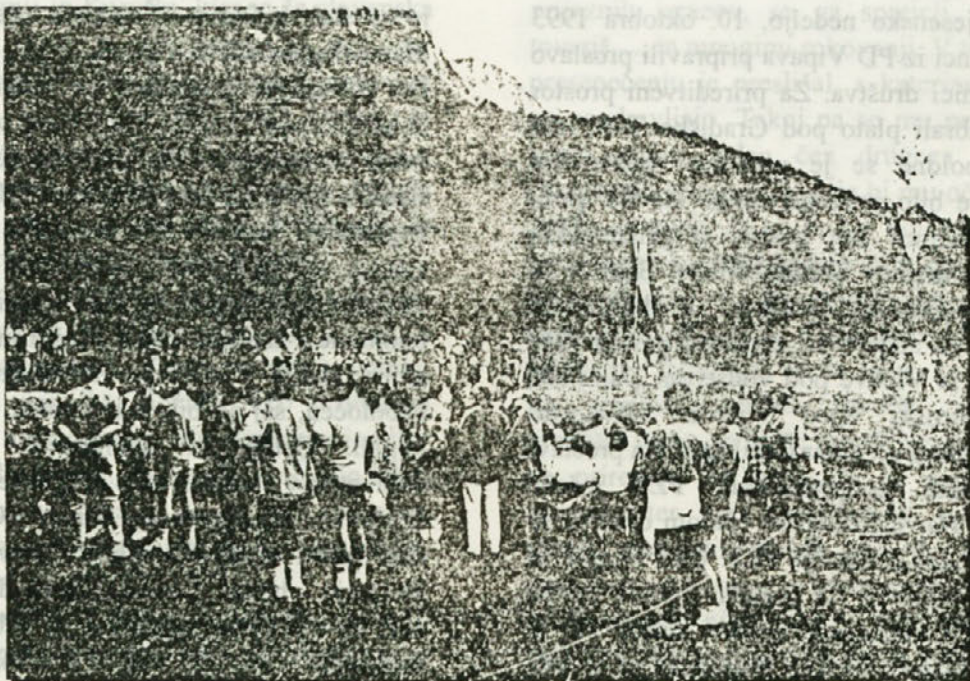
Ajdovsko-vipavska podružnica SPD je bila ustanovljena 16.9.1903. Za prvega predsednika je bil izvoljen šturski župan Avgust Schlegel. Toda možje so kmalu spoznali, da je področje preobširno in Rudolf Brajnik je že leta 1911 predlagal, naj Vipava ustanovi svoje društvo. 6.2.1913 so se na občnem zboru "prijateljsko dogovorili, da Vipavci ustanovijo svojo podružnico."

Za geslo so si Vipavci zapisali: "SLOVENSKI ORATAR JE SVOJE ZEMLJE GOSPODAR" - slovenski kmet je na svoji zemlji gospodar. In ne smemo pozabiti: prvi načelnik - kakor so tedaj predsedniku rekli - ni bil nihče drug kakor graščak Karel Mayer.

Spominjam se: leta 1966 je bilo. Šlo je za to, da bi tudi vipavsko semenišče sodelovalo pri našem planinskem društvu Vipava. A stvar ni bila tako enostavna. Takrat sta tvegala dva močna moža - dr.Miha Potočnik, takratni predsednik PZS in urednik Planinskega vestnika Tine Orel. Na njun "žegen" je smelo tudi semenišče v naše planinsko društvo in sem smel jaz - duhovnik - postati predsednik društva.

Poseben sloves je PD Vipava prinesla nova plezalna pot na Gradiško Turo. Mlade sile članstva je bilo pač treba usmeriti v neko akcijo. Rodila se je ideja: ustvariti pravo plezalno, drzno smer doma, tako da plezalec izpod trte stopi naravnost v steno. Z alpinistom Tonetom Sazonovim (Tonačem) sva nekajkrat preplezala stene nad Gradiščem in končno določila smer, ki je bila 15.6.1969 izročena planincem v uporabo. Dve leti kasneje pa je bilo v "Gnezd" zgrajeno počivališče, prijeten kotiček za oddih za tistega, ki se do tam že zasopiha.

Toda z Gradiško Turo se dejavnost PD Vipava ni končala. Že sam sem razmišljal, da društvo ni klapa, ki se počasi stara in s tem društvo zamre, zakrkne. Počasi sem se umikal in hkrati odpiral pot mladim. Naj omenim njihov "pridelek": od leta 1981 do letošnjega leta so otrokom in mladini pripravili dvanajst planinskih taborjenj - od Vrat do Pokljuke. Poskrbeli so za vso taborno opremo od šotorov do kotlov za polento, skrbeli za planinsko in naravno vzgojo mladih Vipavcev in Vipavk. Vendar sodim, da so prav ti taborniki tisti, ki bodo jutri prevzeli vajeti društva v roke. Planinec se mora že zgodaj, v

Proslava ob 90. letnici PD Vipava.

rosnih letih "okužiti" s planinstvom, če misli tudi na starejša leta namesto v oštarijo zakoračiti v svež gorski zrak.

Imen nas, nekoliko starejših planincev, ki smo vam mladim zaupali 1913. leta ustanovljeno PD Vipava, raje ne bi omenjal. Preveč nas je. K 90 ali 80 letom dodajte naslednja desetletja. In moja zadnja beseda in voščilo bodi tisto, kar je bilo rečeno ob ustanovitvi tega društva, pod prvim predsednikom graščakom Mayerjem: SLOVENSKI ORATAR JE SVOJE ZEMLJE GOSPODAR.

Vsa čast in spoštovanje članom in odbornikom PD Vipava, ki je začelo v burnih časih, preživljalo burne čase, a ni odpovedalo,

marveč delovalo sebi in Vipavi v čast. Planinsko društvo je s svojim delovanjem pokazalo in dokazalo, da podeželje ni le "kolhoz", ki za sebe goji krompir in govedo, marveč živi kot osnovna celica - družina države - s svojimi gospodarskimi, političnimi in kulturnimi programi in stremljenji."

Planinsko društvo Vipava se zahvaljuje slavnostnemu govorniku g. Otmarju Črnilogarju, cerkvenemu pevskeemu zboru Sv. Štefan pod vodstvom Damjane Božič, Otroškemu vrtcu Vipava, sponzorjem prireditve in vsem drugim, ki so pripomogli, da je prireditve uspela.

Leon Kodre

Za dom in družino

DEČKOVA ZAHVALA

Hvala Ti, Gospod, za ptička,
ah, kako lepo mi poje,
za prijatelja Matička,
ki pozna skrivnosti moje.

Hvala Ti za zlato mamo
in za skrbnega očeta,
srčno radi se imamo,
druži nas molitev sveta.

Vojan Tihomir-Arhar

SPOMIN

Najlepša pesem,
ki jo je zložila moja babica,
me greje še zdaj...
Pletla je jopico zame
dolge zimske dni
od zore do mraka.
Ob vsaki vrsti je ponovila:
"Za ljubo vnukinjo,
da ji bo toplo,
ko bo čakala
na srečo."

Neža Maurer

LUČ RAZSVETLJUJE

Pomudimo se pri adventnem venčku. Zelena barva pomeni upanje. Še posebej blago deluje za oči. Zelene smrekove veje so znamenje upanja v preživetje. Kljubujejo celo mrazu in zmrzali.

Za mnoge kristjane so te veje znamenje in podoba hrepenenja po večnem življenju. Na to opozarja luč, ki sveti v temi in ogreva. Prvi kristjani so mislili na Kristusa, ko so prižigali svetilke. Na Kristusa, luč sveta in njihovega življenja. Na božič je vse razsvetljeno. To je luč, ki je niti smrt ne more ugasniti.

Pesnica Ida-Friderike Görres si je v zelenem venčku predstavljala Zemljo, naš zeleni planet. Venček obkroža rdeč trak. Tako ves zemeljski krog in ljudi obkroža božja ljubezen. In kot so mnoge veje povezane med seboj, hkrati pa ločene, tako naj bi bilo tudi z ljudmi in narodi sveta. Vse ljudi je Bog povezal v družino po svojem Sinu, Jezusu Kristusu. Te edinosti še nismo uresničili, saj presega moči posameznika. Vendar v družini lahko vsakdo občuti povezujočo, skupnostno moč tega predbožičnega znamenja, ko sedemo za mizo. Adventni venček je v sredini, v soju sveč

In kadar smo sami? Tudi tedaj skušajmo opazovati adventni venček. V tišini se začnemo spominjati preteklih srečnih pa tudi nesrečnih dni. Ljudje, ki smo jih srečevali, poznali, začno nenadoma stopati pred nas in nam ne začno govoriti le iz preteklosti, ampak tudi v sedanjosti.

Spominjam se leta 1966 je bilo. Šlo je za to, da bi tudi vipavsko soseničke sodelovale pri našem planinskem društvu Vipava. A stvar ni

PRED RODITELJSKIM SESTANKOM

Jutri ob 17h bo roditeljski sestanek. Vabljeni! Vabilo, ob katerem mnogim staršem ni prav nič prijetno. Le kaj vse bodo morali spet poslušati o svojem otroku? S strahom stopijo v sivo šolsko poslopje, še vedno so živi spomini na šolske neuspehe v času njihovega šolanja. Se je medtem kaj spremenilo v odnosu med šolo in domom? Ali lahko obisk staršev v šoli za otroka vendarle pomeni pot k boljšemu uspehu?

Mi poznamo svojega otroka v drugačni luči kot njegov učitelj. Otrok je morda doma res miren, saj se boji hudega očeta, v šoli pa sprosti vso svojo energijo in moti pouk. Doma morda res ne občutimo, da je otrok počasen, veseli smo, ko vidimo, kako skrbno naredi svoje domače naloge. Učitelj pa nam bo pojasnil, da si otrok počasneje zapomni snov in zato porabi toliko ur za učenje. Učitelj otroka ne gleda le kot posameznika, ampak ga vidi med njegovimi prijatelji. V stiku s sošolci otrok pokaže mnoge svoje lastnosti: je pripravljen pomagati, kako sprejema mnenja drugih, je ukazovalen...

Učitelj pogosto tožijo, da starše zanima le to, kakšno oceno je dobil njihov otrok. Hkrati pa imajo starši pri nekaterih učiteljih občutek, da ne vidijo otroka kot posameznika, pač pa jim

je pomembno le naučeno znanje. V nekaterih šolahso že zavladali novi odnosi. Na roditeljskem sestanku učenci pokažejo staršem, kaj so se novega naučili. V razredu je prijetno ozračje. Učitelj pripoveduje, na katerih področjih so učenci najbolj napredovali. Starši radi slišijo pohvalne besede o svojem otroku. Če vedo, da jih bo učitelj prijazno sprejel in ne bodo slišali le obtožujočih besed, z veseljem pridejo v šolo. Tako učitelj kot starši se zavedajo, da z dobrim sodelovanjem med šolo in domom otrok veliko pridobi. Šole vabijo starše, da sodelujejo pri prireditvah, da pomagajo pri izvedbi interesnih dejavnosti in se pridružijo otrokom na šolskih izletih. To je tudi za starše priložnost, da opazujejo otroka v okolju prijateljev.

K nekaterim učiteljem starše ni strah stopiti, saj vedo, da bodo s skupnim pogovorom rešili marsikatero težavo. K drugim gredo le neradi, strah jih je, da bo učitelj zlil nanje vso svojo jezo zaradi otrokovega neznanja. Kako težko je poslušati obtožbe na račun svojega otroka. Sami pri sebi vemo, da ni popoln, da marsikaj "ušpiči", a vendar si želimo, da bi učitelj tudi pri njem videl vsak kakšno dobro lastnost. Je opazil, kako otrok rad pomaga? Bo pohvalil njegove likovne sposobnosti? Naj mu

J.P.

povemo, kaj vse otroka zanima in koliko knjig o življenju v naravi je že prebral, čeprav ima pri biologiji le dvojko? Naučiti se moramo pogovarjati - to velja tudi za odnose med učitelji in starši. Pogosto starši manj uspešnih otrok ne prihajajo več v šolo, saj vedo, da bodo tako ali tako poslušali le grajo. Se učitelji zavedajo, kako pomembno je, da pritegnejo starše, da skupaj poiščejo rešitve za

otrokove težave? Rešijo jih lahko le skupaj, le s pogovorom, pri katerem je lahko navzoč tudi otrok. Starši raje sodelujejo s šolo, če začutijo, da učitelj njihovega otroka sprejema in mu želi pomagati. Ena izmed mamic je po roditeljskem sestanku rekla: "Kakšno čudovito razredničarko je dobila moja hčerka. Tako lepo je govorila o razredu, da smo vsi videli, da ima učence rada."

Barbara Hanuš

TRENUTEK RESNICE

Trpljenje in razočaranje je sestavni del vsakega življenja. Kdor ne odpira mladini smisla za trpljenje, kdor ji že zgodaj izkustveno ne približa ene temeljnih resnic, da je tudi trpljenje pozitivna vrednota, ta je ni pripravil za življenje.

Anton Trstenjak

IZZIV IN UPANJE OKROGLA MIZA V ŠKOFIJSKI GIMNAZIJI

V tednu slovenske Karitas od 21. do 28. novembra smo tudi na področju Vipavske dekanije želeli predstaviti delovanje in načrte te dobrodelne cerkvene organizacije širšemu krogu ljudi. S plakati smo obvestili duhovnike in župljane s programom tedna Karitas. V četrtek 25. novembra smo v centru Karitas v Ajdovščini pripravili dan odprtih vrat. Z ravnatelji osnovnih šol smo se dogovorili za sodelovanje učencev v nagradnem natečaju, Radio Nova pa je ves dopoldan posvetil predstavitvi Karitas. V sredo 24.11. smo v Škofijski gimnaziji pripravili okroglo mizo na temo Izziv in upanje.

V Vipavi se nas je na okrogli mizi zbralo približno 100. Skupaj smo preživeli čudovite tri ure. Gospod Matej Kobal je zelo strokovno in obenem razumljivo vsem predstavil delo in poslanstvo Karitas v svetu in pri nas. V medžupnijski oz. dekanijski Karitas imamo delo razdeljeno v skupine, zato smo predstavniki posameznih skupin (za družine, otroke, ostarele, begunce, bolnike, dobrotnike) predstavili našo vizijo in delo. Ljudi je precej zanimalo delo z begunci, kajti zavedati se moramo, da imamo v naši sredi 600 ljudi, ki so pregnani in nesrečni. Veliko smo govorili tudi o mladinski problematiki in skupno

zaključili, da je na tem področju še mnogo nedorečenega. Največ razprave in mnenj je bilo prav na področju socialno ogroženih domačih družin ter pomoč družinam z večjim številom otrok. Priznanje delu naše Karitas je bila zahvala direktorice Centra za socialno delo, ki je povedala, da je naša pomoč korektna in se uspešno dopolnjuje z njihovim programom. Simpatična je bila ugotovitev gospoda Črnilogarja, ki je opozoril, da Karitas ni samo humanitarna pomoč, kot pri Unproforju iz zraka, pač pa je najpomembnejši osebni stik in pogovor z ljudmi v stiski.

Iz vse razprave, prav v zvezi s socialno ogroženimi družinami, lahko ugotovimo, da so socialno ogrožene prav tiste družine, ki imajo večje število otrok ali kjer mati ni zaposlena. Zato bo še dolgo trajalo, predno bomo lahko rekli, da je srečna družina, kjer je mati doma in skrbi za kvaliteto življenja v svojem domu.

Teden Karitas v slovenskem, škofijskem, dekanijskem in župnijskem merilu je potreben in koristen, kajti marsikdo je spoznal, da nismo le ustanova, kjer se zbira "stare cunje". Marsikaj smo se že naučili, predvsem pa to, da se moramo še veliko naučiti.

MIKLAVŽEVO V VIPAVI

V začetku novembra smo se začeli pripravljati na prihod sv. Miklavža. Otroški pevski zbor se je za to priliko naučil tri pesmi. Katja in Irena sta se trudili, da smo imeli pevske vaje bolj pogosto. Tudi mi smo bili pridni in smo vaje redno obiskovali. Urška, Andrej, Miha in Matija so pridno vadili vsak svoj instrument za sobotni in nedeljski nastop. Mladinska skupina in starejši osnovnošolci smo pripravili igrico. Nataša je porabila precej energije, da je priskrbela potrebne rekvizite in zbrala ter naučila igralce. Sodelovali smo pri sobotni otroški maši, zvečer pa pri Miklavževanju v gasilskem domu z instrumenti, petjem in igrico. Mladinski zbor je pripravil tudi srečolov, mame pa so napekle na kupe dobrot. V nedeljo smo s programom nastopali pri dveh obdaritvah malih otrok v veroučni sobi.

Anina Stegič, 7.r.

V nedeljo smo bili v cerkvenem domu. Poslušali smo otroški pevski zbor in gledali igrico. Na koncu je prišel sv. Miklavž, ki nas je obdaril. Razveselil sem se sladkarij.

Anže Premrl, 1.r.

Spoštovani,

Rad bi se zahvalil vsem, ki so z besedo in delom ob mojem godu pripravili dva prijetna večera in razveselili 141 otrok z Nanosa, z Zemona in iz Vipave ter 30 starejših župljanov.

Zahvaljujem se vsem RADODARNIM iz Mlinotesta, vipavske kleti in mlekarne, Fructala, cvetličarni A&A Praček, vulkanizerstvu Golob, gasilskemu društvu, Karitas za darove; mladinski skupini pa za vložen trud in sodelovanje.

Naj vas vse spremljajo in spodbujajo besede matere Terezije: "Ne moremo delati velikih reči, samo majhne reči z veliko ljubezni."

S spoštovanjem,

Vaš Miklavž

DESET "ZAPOVEDI" ZA DOBER, ZDRAV SPANEC

- za spalnico si izberemo najmirnejši prostor v stanovanju ali hiši;
- v spalnico naj tudi ponoči doteka svež zrak, vendar brez prepaha - seveda če zunaj ni bolj onesnaženo kot v hiši;
- najprimernejša sobna temperatura je med 16 in 18°C;
- posteljni vložek in posteljnina naj "dihajo" - omogočajo telesu izmenjavo toplote in vlage;
- vzglavnik naj podpira samo vrat, vanj pa se glava in vrat ne smeta "pogrezniti";
- ležišče in posteljnino vsak dan temeljito prezračimo; posteljnino praviloma zamenjamo enkrat na teden; če se zelo spotimo (na primer pri vročinski bolezni), pa takoj; pri nakupu izbiramo takšno perilo (posteljnino in osebno), ki ga lahko peremo sami (čiščenje je drago, razpolsti volneno vlago);
- če uporabljamo električno posteljno grelno odejo, jo izključimo, ko gremo spat; če se močno potimo, ne sme biti vključena, ker lahko nastane kratek stik (pomembno zlasti za starejše!);
- uležemo se ne takoj po obilnejši večerji, ampak šele dve do tri ure po njej; pred spanjem se poskušajmo umiriti, zato ne glejmo razburljivih oddaj po televiziji in ne razpravljajmo o družinskem proračunu;
- prizadevajmo si, da bomo vsako noč spali nepretrgoma vsaj sedem do osem ur;
- ne pozabimo, da je življenjska doba "jogija", pa naj bo še tako kakovosten, le do deset let, in začnimo pravočasno varčevati denar za nakup novega; pred nakupom pa si temeljito oglejmo vse možnosti in se posvetujmo s strokovnjakom.

MORDA ŠE NE VESTE

- VINARSKA ZADRUGA VIPAVA, registrirana zadruga z omejeno zavezo, se je uradno preimenovala dne 27.11.1899 v KMETIJSKO ZADRUGO VIPAVA.
- Ustanovitelj in predsednik obeh zadrug ter Ljudske hranilnice in posojilnice Vipava je bil gospodarstvenik dekan Matija Erjavec. Pobudo za ustanovitev je dal Janez Bleiweis, organizator zadružništva na Kranjskem in Primorskem, tedaj urednik Kmetijskih novic v Ljubljani.
- Pri obeh ustanovah pa je bil za načelnika RAFAEL PREMUR, ki se je prej izšolal na Kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu leta 1894. Kot načelnik je delal vse do smrti oz. do prepovedi italijanskih oblasti.
- Prvi odborniki obeh ustanov so bili:
 - Anton Uršič, Št. Vid
 - Ivan Hrib, Podraga
 - Jernej Božič, Poreče
 - Ivan Štrancar, Planina
 - Josip Ferjančič, Budanje
 - Ferdinand Škrlič, Vrhpolje
 - Franc Bizjak, Sanabor
 - Andrej Curk, Slap
 - Franc Trošt, Lozice(Seznam ni dokončan.)

Posojilnica je dala tudi brezplačno posojilo v znesku 60.000 kron za ustanovitev Mlekarne v Št. Vidu. Predsednik Mlekarne je bil Jernej Božič, Poreče.

Kmalu je posojilnica razširila svoje poslovanje in ustanovila VINARSKO ZADRUGO V VIPAVI ter dala tudi kredit za klet. Po prvi svetovni vojni je znašal dolg cca 450.000 Lit.

Viri: Iz zapisov pok. Jožka Premrla

Magda Rodman

Odmevi

Rock divjanje

K temu razmišljanju sta me spodbudila članka Martine Naglost v prejšnji številki Vipavskega glasa. Čas je, da se na to opozori!

Glavni trg pripada vsem krajanom Vipave, zato si zapora v času Vipavske trgatev res ni mogoče predstavljati. Čudi me, da so se organizatorji potrudili Vipavsko trgatev zaključiti z rock koncertom.

Kakšen je bil rezultat tega koncerta? Potoki človeškega urina so dobesedno preplavili ulico ter bližnji trg P. Rušta. Razbijanja z vrati in kričanja ni bilo konca. Nekateri pa so si privoščili hiter start ali hupanje oziroma prižiganja avtoradia na ves glas! Veliko bolje bi bilo, če bi namesto rockerjev v Vipavo povabili godce z ljudskimi instrumenti.

Mislim, da oblasti ne bi smele izdati dovoljenja, dokler se ne bi prepričale, kako je s sanitarijami! Prav tako menim, da bi med prireditvijo morale biti okrepljene policijske patrulje, ki bi stalno krožile po Vipavi ter dobesedno kaznovale kršilce javnega reda in miru. Vsi pač nismo interesenti za rock koncert.

Zanima me tudi, zakaj taka prireditev v starem mestnem jedru? Se je kdo sploh vprašal, kdo prebiva na glavnem trgu in njegovi okolici? Starih in bolnih ljudi ter invalidov ni malo!

Zdi se mi, da rock divjanje ne spada v Vipavo! Sicer pa je že dalj časa znano, da rock'n'roll spodbuja slaba nagnjenja in uživanje drog, alkohola ...

Torej?

Gregor Rehar

VIPAVSKI TRGATVI OB ROB

Mnogo besed je že bilo izrečenih, zato ne bo nič hudega, če bo zdaj izrečena še kakšna, morda nekoliko drugačna, na račun največjega praznika v Vipavi - na račun Vipavske trgatev.

Vipavska trgatev naj bi bil praznik vseh, ki živimo v tem okolju, ki živimo s trto, posebej pa praznik vseh, ki jim ta plemenita rastlina pomeni preživetje.

Organizator prireditve, Turistično društvo Vipava, je letos pripravil in izpeljal že 22. Vipavsko trgatev. Priprave in razmišljanja o tem, kaj ponuditi obiskovalcem, so se začele že v začetku leta, konkretnije pa se je 34 članov društva soočilo s pripravami v začetku julija. Sestavili smo program, se dogovorili z izvajalci in določili datum prireditve. Letošnja trgatev je bila načrtovana teden prej kot druga leta in sicer 4. in 5. septembra. V določenem roku pa nam je zaradi slabega vremena uspelo v celoti izpeljati le otvoritev s koncertom nekaterih najboljših primorskih pevskih zborov na Zemonu. Za soboto predvideni festival Rock Primorska pa smo predstavili na naslednjo soboto, torej na 12. september ter ga tudi uresničili. Delno pa smo uspeli izvesti tudi program v nedeljo, 5. septembra, ko so obiskovalce s prikazom kmečkih običajev razveselili predstavniki nekaterih okoliških vasi, ko pa je dež ponehal, so nekateri celo zaplesali ob zvokih ansambla Slovenski muzikantje.

Tudi 13. september naj bi bil v Vipavi praznik. Del sredstev smo namreč hoteli nameniti za kulturno prireditev, zato smo v sodelovanju z ZKO Ajdovščina v Vipavo povabili PDG iz Nove Gorice s predstavo Tico Tico Bar. Po konkretnih pogovorih, po ogledu prizorišča in po vseh izvedbenih pripravah pa gledališčnikov iz Nove Gorice v nedeljo, 13. septembra, v Vipavo ni bilo.

To so le informacije o vsem, kar smo hoteli narediti, a nam je le delno uspelo. Pravi razlog je pravzaprav vreme, ki nam ni bilo naklonjeno. Pa nič zato. Verjamemo, da bo prihodnjič boljše. Poraz za skoraj v celoti neuspelo prireditev pa bi zagotovo lažje sprejeli, če bi bili našemu delu naklonjeni vsaj

tisti, ki jim je med drugimi prireditve namenjena, torej krajanji sami. Že leta se namreč dogaja, da zmore le redkokdo izreči dobro besedo ali pa vsaj molči. Napadi od vsepovsod verjetno pomenijo tudi dejstvo, da se ljudje sprašujejo, čemu sploh takšna prireditev, komu je pravzaprav namenjena? Če je tako, potem se je pač treba pogovoriti in se skupaj odločiti, ali sploh še kdaj Vipavska trgatev? Hkrati pa se moramo vsi skupaj zavedati, da tudi oziroma predvsem prireditve, ki jih organizira Turistično društvo, pomenijo promocijo za kraj, ki ga imamo vsi tako zelo radi. Naj ob tem povemo, da je Turistično društvo pobudnik za božične prireditve, sodelovali smo pri sprejemu udeležencev Rallya Tour Alpine '93 v Vipavi, organizirali smo obnovo spomenikov na vipavskem trgu, prav zdaj pa pripravljamo novo izdajo Vodnika po Vipavi avtorja Marka Pogačnika. Vipavo pozna pravzaprav ves svet prav po zaslugi članov Turističnega društva. Poleg slovenskih bralcev, poslušalcev in televizijskih gledalcev je Vipavo in njene običaje spoznal tudi mogočen avditorij tistih, ki spremljajo TV programe italijanske, nemške, avstrijske, madžarske, češke, švicarske in hrvaške državne televizije. Poleg teh pa tudi gledalci po vsem svetu, ki spremljajo satelitske programe Super Channel, 3 SAT in CNN ter tistih, ki so priključeni na kabelska omrežja v Münchnu, Frankfurtu, New Yorku ..., celo v Avstraliji, na državni televiziji so predvajali predstavitev Vipave. Predvsem pa nas vsi Slovenci, ki jim je blizu elitna kultura, poznajo po zahtevnih projektih opernih predstav, ki jih zadnjih nekaj let zaradi finančnih težav (ljubljska Opera je za predstavo zahtevala 25.000 DEM) nikakor nismo uspeli organizirati. Za vse, kar je bilo narejeno na področju turistične promocije, je Turistično društvo v letu 1990 prejelo tudi priznanje Turistični nagelj, ki ga je v svojih akcijah podeljevala TV Slovenija v sodelovanju s Turistično zvezo Slovenije. Brez vsega tega bi Vipava za vedno ostala le eden med mnogimi nepomembnimi majhnimi kraji. Nagle, emotivne odločitve pa lahko pomenijo prav to nevarnost.

Vipava je izredno lep, zanimiv kraj, poln skrivnostnih presenečenj za tistega, ki jo spozna. In prav v še privlačnejši videz, v nezavedno magijskost za naključnega obiskovalca je veliko vložilo tudi Turistično društvo. S sredstvi, ki smo jih kljub vsemu vendarle pridobili tudi letos, pa bo vlagalo še naprej. Zavedamo se, da deli prireditve, kot je lunapark, poškodujejo okolico, zato jih v prihodnje ne bo več. Po drugi strani pa marsikoga moti "zapiranje" Vipave in pobiranje vstopnine. To dejstvo je pač nujno. Stroški programa takšne prireditve, kot je Vipavska trgatev, so previsoki, da bi jih lahko pokrili iz kakšnega drugega vira. Vse Vipavce, ki ne morejo plačati vstopnine, pa vabimo, da pred prireditvijo pridejo po vstopnice. Ta problem smo torej pripravljene rešiti in vabilo velja!

V Vipavskem glasu je bila zapisana tudi opazka glede stranišč. Naj povemo, da so bili ti kotički za obiskovalce zagotovljeni kar na šestih mestih: v gostilni Adria, v pizzeriji Jolly, v Baru, v Bifeju Krhne, v Slaščičarni ter v kinodvorani. Poskrbeli pa smo tudi za označbe na vseh mestih, kjer so bila na voljo stranišča. Prostor torej nikakor ni vprašljiv, bolj se moramo zamisliti nad osnovnim kulturnim nivojem nas samih in ljudi, ki Vipavo obiščejo.

Zamisel za razstavo stare opreme v Beblerjevi ulici v Vipavi je izredno pohvalna in menimo, da si zasluži več promocije, kot je bila deležna doslej. Vsem tistim, ki so to čudovito zamisel izpeljali, pa izrekamo priznanje. Turistično društvo je vedno

podpiralo dejavnost društev in posamičnih zanesenjakov, kar se v prihodnje zagotovo ne bo spremenilo.

V tem pisanju bi radi spregovorili še o eni dejavnosti, ki buri duhove krajanov, o izletu. Kot že tolikokrat, še enkrat poudarjamo, da vsi člani Turističnega društva delujejo brezplačno, nagrada za delo, ki so ga vložili, pa je izlet, ki ga organiziramo zadnjih sedem let po zaključku prireditve Vipavska trgatev.

Glavni problem pri vsem skupaj pa je verjetno strpnost ali v tem primeru nestrpnost, sodelovanje ali bolje nesodelovanje, pripravljenost na dialog ali podtakljivost ...

Turistično društvo nikakor ni zaprta skupina ljudi, ki stremijo le k svojemu zadovoljstvu, k svojemu uspehu, k svojim ciljem. Ob vseh dejavnostih razmišljamo tudi o tistih, ki se prav tako kot mi trudijo za to, da bi Vipava zaživela drugače, da bi bili ljudje sposobni živeti skupaj, da bi sodelovali, skratka, da bi imeli vsi, ki živimo in delujemo v tem kraju, podobne cilje, ki bi jih poskušali skupaj uresničevati. Nov čas pač zahteva nova merila, nove razsežnosti, za katere bomo verjetno morali priznati, da se jim šele privajamo. Rojeni in vzgojeni smo bili v drugem, preteklem času. Zakaj se ne bi skupaj poskusili naučiti prihodnjega? Zagotovo bi bilo učinkoviteje, "padlo bi manj žrtev", predvsem pa bi verjetno prej posegli v tako opevano demokratično misel, ki je zdaj še tako zelo zelo daleč.

Skratka, zakaj Turistično društvo ne bi bili vsi?

Turistično društvo

PLEVE IN DROBTINE

NOVEJŠE DEJAVNOSTI NA TRGU PAVLA RUŠTA

Na našem simpatičnem trgu Pavla Rušta imamo več zelo potrebnih ustanov, prav je, da jih tu pohvalimo.

"Topla malica" ni rešitev le za zaposlene občane in občanke, temveč tudi za mnoge neporočene, ovdovele in obolele ljudi, dobra, obilna in poceni je. Marsikatero gospodinjjo je rešila zadrege v "bendimi", pri zidavi in podobno. Bog jo živi še dolga leta.

Avtoelektrika je sicer bolj "moška zadeva", a se seveda marsikatera šoferka tudi zateče v zadregi v Ukmarjevo delavnico. Pravijo, da bo naš mojster odšel v bivšo "južno kasarno". Pogrešali ga bomo, saj se avtomobilska gneča okrog njegove delavnice med kostanji vedno kar lepo razreši.

Mlad in perspektiven mojster Čehovin je na našem trgu odprl servis-trgovino. Tu brusi verige za motorne žage, popravlja nahrbtnne kosilnice, škropilnice in motorne žage. Sto sreč, da ga imamo, da nam ni treba teh tako dragih in tako potrebnih priprav nositi v popravilo ne vem kam. Dobili bomo pa tu tudi vse nadomestne dele za te naše aparate. Dela mu res ne zmanjka in tudi njemu želimo, da bi še vrsto let opravljal to koristno dejavnost. Da ne bi delal hrupa, hodi žage preizkušat ven iz Vipave. Da bi le vsi bili tako obzirni!

Seveda smo več kot zadovoljni, da imamo tudi zbiralnico za čistilnico na trgu, da ni treba za prav vsako cunjo leteti v Ajdovščino. Pa še prijetna cvetličarna nam je pri roki.

Le stara šola je ... hm, pritličje popravljeno, prvo nadstropje pa najbrž čaka, da se bodo skozi razbite šipe vanj naselili golobi, ki jih bo pregnala obnova Lanthierijeve graščine...

Nekaj spominov

Škoda bi bilo, da se bi pozabilo nekaj dogodkov iz preteklosti, ki so mi jih drugi pripovedovali, čeprav se točno vseh okoliščin ne spominjam, a gre za resnične dogodke.

Nekateri doseljeni Italijani so pod fašizmom hoteli v Lanthierjevi graščini urediti dvorani za prireditve in ples. Uspelo jim je in želeli so, da bi jo duhovnik blagoslovil. Stopili so do dekana Breitenbergerja, a je on takoj vedel, kam pes taco moli ter je rekel, da ni pristojen za to. Gredo naj v Gorico po italijanskega kapucina. Kapucin je res prišel in vprašal, čemu bo služila dvorana. Ko so mu povedali, je jezno zarenčal: "Salla da ballo non si benedisce!" (Plesna dvorana se ne blagoslovi) in jezno odšel.

Povedal: Rehar Izidor

Ko so fašisti postavili drog z zastavo, so jo vsak večer spuščali in to so hodili opazovat domači firbci in firbice. Ko je trobenta zatrobila in so zastavo spuščali, so neke preveč boječe domačinke rekle moškim: "Kape dol, kape dol!" Eden je zarenčal: "Kaj boste pa ve, ženske dol dale?" in so možje ostali pokriti.

Ko so 1946/47 bile obvezne oddaje, je takratna oblast zahtevala, da se na oglasno desko pred občino izobesi seznam vseh tistih, ki so doma zaklali prašiče. In nekega lepega dne se je na oglasni deski znašel ta seznam:

SEZNAM ZAKLANIH PRAŠIČEV

1. Andlovic Franc

2. Bajc Ivan

in tako naprej ...

Povedal: Josip Kostanjevic

Vi mislite, da so imena ulic v Vipavi nova pogruntacija? Naša ulica Milana Bajca je pred tem kar dvakrat imela ime.

Nekoč so ponoči fantje napeli transparent: GASA LEDIG FANTOV

drugič pa so pritrdili tablo: ULICA SAMAJAMA

Pri Nacetu v kovačiji so se vedno radi zbirali upokojenci. Sploh je Nacetova kovačija bolj samopostrežna. Če le pošteno vrneš orodje, lahko tudi sam kaj narediš. Nekateri upokojenci so imeli kar stole v kovačiji in so rekli, da so vajenci. Pokojni France Durnov je s kredo napisal na vrata: DOM UPOKOJENCOV. (Pa je res bil, čeprav ne po pravopisu.)

Nada Kostanjevic

VREME V PRVIH DESETIH MESECIH LETOŠNJEGA LETA

S kolegico Ivico z Nanosa sva sklenili, da vam bova sproti poročali o preteklem vremenskem dogajanju na našem področju. Tako boste črno na belem videli in se vam ne bo treba kregati:

"Ne, junija je bilo dosti dežja!"

"Ne, premalo ga je bilo...!"

"Ne, aprila ni bilo slane!"

"Seveda, bila je..."

Letos smo imeli zelo pestro vremensko dogajanje, in je prav, da ga pregledamo vsaj za prvih 10 mesecev. Pregled velja za obe vremenski postaji, za Nanos in Vipavo, ker je bilo vreme, čeprav sta postaji blizu, kar različno.

V Vipavi ne merimo temperatur, zato niso zapisane.

	VIPAVA	NANOS
JANUAR	15 l dežja na m ² , v začetku meseca zelo močna burja z minimalnimi snežnimi padavinami, tako da se jih ni dalo niti meriti.	8.6 l dežja na m ² , 4 cm snega, 4 dni močna burja, min. temp. -16°C, maks. temp. -9°C kar 5 dni.
FEBRUAR	Vse skupaj 8 mm/m ² dežja, trikrat slana, trikrat dež enkrat s snegom, ki se je stopil.	5.1 l padavin na m ² , le 5 cm snega
MAREC	Dežja 64 l na m ² , v začetku meseca dva dni cesta zaprta zaradi burje, nekaj slane, konec meseca močno deževje, sicer suho.	24. in 25. marca je snežilo, 25 cm snega, mraza ni bilo.
APRIL	Dežja 88 l/m ² , največ dežja med 10. in 20. aprilom, nekaj neviht.	93 l dežja na m ² .
MAJ	Dežja 38 l/m ² , šest neviht, malo dežja (zadnjih 10 dni niti rose).	V začetku meseca 47.8 l/m ² dežja, dosti grmenja, konec meseca zelo toplo (do 22°C).
JUNIJ	Dežja 168 l/m ² , dovolj dežja in neviht, malo toče.	176.6 l dežja na m ² .
JULIJ	Malo dežja, vse skupaj 22 l/m ² , na sv. Ano hladno.	21.7 l/m ² dežja, zelo nizke temperature, 8. 12°C in 13. le 6°C.
AVGUST	Vsega skupaj je skoraj 150 l/m ² dežja, brez rose ves mesec, 25.8. se je začelo deževje.	Le 7.2 l/m ² dežja, mnogo je grmelo!
SEPTEMBER	Dežja 371 l/m ² , Mnogo dežja in neviht ter nalivov. Strela je udarila v stanovanjsko hišo Petra Goloba. Sadje je začelo na novo cveteti.	Deževno, 289 l/m ² dežja, mnogo neviht.
OKTOBER	Deževno, nalivi, 270 l/m ² .	299 l/m ² dežja, mnogo megle.

Obvestilo KS

Spoštovani starši!

Bliža se čas praznikov, ki prinašajo tudi več dobre volje. Že nekaj časa poslušamo pokanje petard v Podskalci in na Titovem trgu skoraj dnevno.

Mnogi starejši pa tudi mlajši ljudje pokanja s petardami ne prenašajo in ga obsojajo, saj lahko povzroči tudi nesrečo, česar se mladi ne zavedajo.

Prosimo za razumevanje in malo več strpnosti pred in med bližajočimi se prazniki. Starši, opozorite svoje otroke, naj raje trošijo denar za koristnejše namene.

Popravki

V 25. številki VG, Slap, na osmi strani, zadnji odstavek, zadnje tri vrste se pravilno glasijo: Štirje malteški križi so vzdani v cerkvi; dva poleg vhodnih vrat in dva za glavnim oltarjem.

Ta neljuba napaka ni moja marveč je nastala pri črkostavcu in tiskanju.

V članku Pesniška beseda v domačem kraju je omenjen general Cadorna (1850-1928). Zaradi preboja avstrijsko-nemških sil pri Kobaridu je bil 1917 leta odstranjen kot general in načelnik generalštaba. Rehabilitiran šele pod Mussolinijem 1924. leta, zato je pomotoma napisano, da je bil v mesecu novembru 1918. leta v Vipavi.

Franc Cerovšek

V članku Vipavska železnica in delničarstvo v 25. številki ni bilo objavljeno ime pisca. Avtor članka je g.Janko Vehovar. Za napako se opravičujemo.

Uredništvo

MARKET

K

L

A

S

Cenjene kupce vabimo, da nas obišejo v prenovljenih in razširjenih prostorih naše trgovine z živili na Vojkovi 31.

Večji prostor je urejen kot samopostrežna trgovina in nudi veliko izbiro živil, pijač, sadja in zelenjave, mesnih izdelkov, galanterije, gospodinjskih potrebščin.

Med bogato ponudbo boste našli nekatere izdelke še po posebno ugodni diskontni ceni.

Prepričajte se sami!

STANA VRČON

V marketu "KLAS" smo vam na voljo!

Obenem voščimo vsem krajanom vesele božične praznike in vse dobro v novem letu.

PRISPEVKI ZA VIPAVSKI GLAS OD 1.10.1993 DO 10.12.1993:

Ivan Bago	Grabrijanova 11	2.000 sit
Irma Bajc	Ulica Ivana Ščeka 1	1.000 sit
Marica Berginc	Kreljeva 7	1.500 sit
Olga Bratovž	Tabor 1	1.500 sit
Breda in Jože Butinar	Vojkova 28	2.000 sit
Stano Fabčič	Kosovelova 8	3.000 sit
Marica Fabjan	Pod Gradom 11	500 sit
Pepina Ferfila	Titov trg 4	2.000 sit
Francka Ferjančič	Vojkova 5	1.000 sit
Stana Jamšek	Gradnikove brigade 13	1.000 sit
Ivica Jež	Nanos 6	1.000 sit
Leon Kodre	Beblerjeva 35	1.000 sit
Franka Nabergoj	Vojkova 2	1.000 sit
Jožefa Petkovšek	Ivana Ščeka 5	1.000 sit
Frančiška Pižent	Kreljeva 3	1.000 sit
Erna Poljšak	Gradišče 39a	2.000 sit
Ljubo Potparič	C.18.aprila 3	1.000 sit
Anka Pregelj	Pod Gradom 3	1.000 sit
Maruška Premrl	Tabor 12	1.000 sit
Marija Princes	Na Hribu 2	500 sit
Gregor Rehar	Trg P.Rušta	200 sit
Jože Rodman	Gradnikove brigade	3.000 sit
Martin Silvester	Ljubljana	3.000 sit
Andrej Štekar	Opčine	1.000 sit
Milka Trlikar	Vojana Reharja 1	500 sit
Jelka Turk	C.18.aprila 9	1.000 sit
Jožefa Žigon	Beblerjeva 15	1.500 sit
Knjigarna Črtica		2.000 sit
Trgovina Vrčon	Vojkova 31	5.000 sit

SKUPAJ: 43.200 sit

Vsem se najlepše zahvaljujemo!

25. številko je v celoti plačal hotel Planika - gostišče Adria. Najlepša hvala!

VIPAVSKI GLAS - glasilo KRAJEVNE SKUPNOSTI VIPAVA
DECEMBER 1993
500 izvodov

Uredniški odbor:

Gizela Furlan - urednica, Magda Rodman, Vera Poniž, Nada Kostanjevic,
Cijan Štoka, Peter Vrčon, Franc Cerovšek, Ivan Princes, Mirjam Graovac
in Marija Ceket - lektorica.

Naslovno stran je pripravil Branko Tomažič
Tisk: Papirna galanterija SEDMAK, Ajdovščina

LAVRICEVA KNJIŽNICA
AJDOVŠČINA

